S-67
/

ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA ASOCIAŢIEI CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINAU ŞI JUDEŢUL LĂPUŞNA

SUMARUL

Lectura în şcoala primară . . . . . *N. Dragomir*
Personalitate şi mediu . . . . . *V. I. Chicu*
Civilizaţie şi cultură . . . . . *Gh. Raşcu*
Literatura satelor . . . . . *Em. Gane*
Care e problema de căpetenie pentru un învăţător *Leon Tolstoi*
Realizări muzeologice . . . . . *P. Ţanţu*

CRONICA

CĂRŢI:

V. Pavelcu — Psihologia personalităţii — **Eugen Credinţă.**
Petre Georgescu Delafras — Cum am cucerit viaţa — **V. I. Chicu.**
Pavel Dan — Urcan Bătrînul (nuvele).
John Galsworthy — Tenebre (roman) — **Mihai Spiridonică.**
Gh. Gotmaniuc — Memorator pentru examene — **(P. Ţ.)**

REVISTE:

Marginalii — Revista generală a învăţătorului.
Şcoala Albei — Symparion **(P. Ţ.)**
Reviste şi ziare sosite la redacţie.

BULETIN PROFESIONAL

RĂBOJ STRĂJERESC

Necrolog — **D. Gane.**

Anul VII, Nr. 9 Noemvrie 1939

ŞCOALA BASARABEANA

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINĂU ŞI JUDEŢUL LĂPUŞNA

Lectura în şcoala primară

Deşi acum cîţiva ani s'a făcut o preţioasă anchetă asupra lecturii copiilor, cetitul privit în sine, ca preocupare sufletească, a rămas o problemă nu numai nerezolvată, dar dimpotrivă agravată.

Dovedeşte aceasta, că încă nu s'a înţeles importanţa lecturii în şcoala primară.

E chiar de mirare că însăşi noua programă analitică obligă reducerea numărului orelor de cetire la mai puţin de jumătate; iar în expunerea materiei, programa analitică pomeneşte de faptul cetitului prin aşa zisele *„bucăţi de lectură"*, numai ca nişte ocaziuni pentru *a se face vorbirea corectă.* „Temeiul lecţiilor de limba romînă, scrie programa, trebue să-l formeze limba vorbită".

Dacă mai facem şi oarecari socoteli de metodică (comentar, povestire, humanism, etc.) pentru a vedea cîte minute se citeşte într'o lecţie de 25' sau chiar de 50', atunci înţelegem ce devine cetitul în şcoala primară. Căci să nu ne facem iluzii; în afara cetitului din şcoală, copiii nu mai au alt prilej de a ceti (e vorba de marea mulţime a şcolarilor). Lectura în înţelesul liber al cuvîntului, e pentru ei inexistentă. Ora de *lecturi—recitări—dialoguri—teatru şcolar* nu răspunde la această lipsă; observînd numai denumirea acestui obiect de învăţămînt, vedem că nu are menirea să cultive deprinderea cetitului.

In felul acesta se adînceşte vechea bubă, analfabetismul absolvenţilor de şcoală primară, fenomen specific romînesc.

МССР
Государственная
республиканская библиотека
им. Н. К. Крупской

Dacă, admiţînd cazul fericit al scopului atins, prin noua programă analitică se vor face, mai mult sau mai puţin, oameni bine desvoltaţi şi sănătoşi, personalităţi formate în direcţia moral-socială, precum şi buni gospodari (ai casei lor şi ai societăţii), rămîn totuşi aceste scopuri lipsite de calitate şi durabilitate, deoarece absolvenţii rămîn vitregiţi de arma cea mai importantă: dragostea de lectură, deprinderea cetitului, — care în şcoală nu au avut cînd să fie cultivate. Cetitul, dragostea de lectură e singura garanţie a culturii postşcolare, e condiţia importantă a desvoltării sentimentului intelectual şi a curiozităţii ştiinţifice şi poate e singura legătură a omului cu lumea de dincolo de graniţele satului sau a oraşului său.

Să nu confundăm însă; aci nu este vorba atît de cetitul făcut pentru o bună articulaţie, adică nu e vorba de cetitul mecanic sau chiar estetic, acela care deobiceiu oboseşte şi desgustă. Şi nici nu e cetit acela, care se face în aplicare la diversele obiecte, cînd drept încheere se citeşte lecţia respectivă din manual, — procedare metodică foarte defectuoasă, care naşte sclavia cărţii, care scade autoritatea ştiinţifică a învăţătorului, care sărăceşte lecţia de puncte de aplicare mult mai preţioase pentru scopul pe care subiectul lecţiei, ca şi disciplina obiectului, îl propun, etc. etc.

Aici e vorba de cetitul acela, făcut pentru frumuseţea conţinutului, pentru avîntul sufletului şi isvoditor de *autocultură*. Prin acest cetit e superior ţăranul apusean ţăranului romîn. Prin acest cetit se realizează progresul social, dacă privim şi contribuţia individului la evoluţia vieţii sociale. Prin acest cetit se capătă calitate, chiar în direcţia formării personalităţii şi caracterului.

Acest cetit însă nu-l posedă absolvenţii şcoalei noastre primare; iar acolo unde îl descoperim, există într'o măsură foarte, foarte mică şi de o calitate absolut inferioară.

De aceea problema trebue continuu pusă, căci e urgentă; şi ne permitem a crede că şcoala îşi va fi ajuns menirea numai atunci, cînd va fi determinat pe absolvenţii ei, ca singuri să întindă mîna spre a lua cartea şi ziarul în scopul

de a satisface nevoia unui imbold sufletesc, sau a vedea ce mai e nou în lume. Pentru aceasta trebue să se ducă lupta cea mare.

Copiii noştri nu citesc destul. Ei citesc prea puţin pentru a învăţa să citească din dragoste; iar cetitul practicat oficial în şcoală are alt caracter, decît acela al lecturii propriu zise. Lectura presupune un interes personal, un imbold profund lăuntric, o activitate de personalizare a materialului cetit.

Această activitate a lecturii de viitor trebueşte organizată desigur tot în cadrul şcolar; dar încă din clasa III.

Baza nu poate rămîne decît tot obiectul limbei romîne şi anume cetirea; însă nu cu procedarea, care ar amesteca în o aceeaşi oră de limba romînă şi cetire şi preocupări gramaticale, ortografice sau chiar de compoziţie. Lecţia de limba romînă pentru acest scop va rămîne lecţia de cetire. Din clasa II se va începe a se urmări o *cetire expresivă*, în care copiii *să citească cu uşurinţă şi să adapteze tonul la idee.* La bucăţile de lectură, în special la naraţiuni, să nu se facă abuz de comentar, de explicaţiuni, care se produc în detrimentul timpului rezervat pentru cetire. Intr'o lecţie de 25' trebue să se citească neapărat 15', iar în o lecţie de 50' să se citească cel puţin 25'.

Pentru desvoltarea acestei cursivităţi e nevoe de cetire multă, variată şi fără prea mult comentar; în acest scop sunt mai preferabile naraţiunile, unde acţiunea mînă gîndul şi ajută înţelegerea uneori chiar a neclarului. In clasa IV mai sunt apoi gustate descrierile de călătorii, care desvoltă curiozitatea ştiinţifică.

In cadrul lecţiilor reglementare de limba romînă (mai ales de 25'), nu se poate realiza suficient acest deziderat. De aceea e nevoe de organizarea unei ore de lectură, care să nu fie o lecţie metodică de cetire. Această oră trebue mereu reclamată. Invăţătorul raportînd din toate părţile şi în repetate rînduri persoanelor de control, necesitatea unei atare ore de lectură, ministerul sesizat de propriile sale organe ar ajunge la oficializarea acestei ore. Amintim că e necesar a nu se confunda această oră de lectură cu obiectul *lecturi—*

recitări—dialoguri—teatru şcolar, care răspunde altor necesităţi educative.

In ora de lectură noi putem ajunge chiar la lectura individuală cu cetirea în minte, cetire către care de fapt şi trebue să tindem, căci aceasta e cea comodă, neobositoare; aceasta e cetirea autoculturii, a culturii personale. Învăţătorul care îşi pune problema, va găsi şi mijloacele potrivite pentru a o realiza, folosind nu manualul, ci cărţile bibliotecii, revistele pentru copii, iar în cursul complementar chiar ziarele.

Lectura liberă mai poate fi realizată şi în cadrul străjeriei, din revistele şi lecturile străjereşti, cari întotdeauna pot face un punct normal de program străjeresc.

Mai insistăm în sfîrşit şi asupra lecturii particulare, făcută acasă, pe care învăţătorul în mod discret o poate controla şi prin sistemul fişierului. (Fiecare elev are la bibliotecă un fel de coală de hîrtie, în care prin puţine cuvinte va scrie despre ce este vorba în cartea cetită). Alteori şi din cîteva întrebări adresate în mod particular se poate învăţătorul încredinţa, dacă elevii citesc în adevăr cărţile împărţite.

Dar pentru aceasta e nevoe ca lecturile să întrunească din plin calităţile, cari să ducă la dezideratul urmărit. De aceea în legătură cu lectura în şcoala primară se pune şi chestiunea materialului de cetit.

Prima mare condiţie a lecturii este, firește, ca ea să pară interesantă, atrăgătoare. Pentru aceasta ea trebue să corespundă nivelului intelectual şi afectiv a copiilor, cărora se adresează. In această privinţă noi, Romînii, suntem foarte avantajaţi prin basmele noastre, iar Creangă şi Ispirescu sunt desigur minunaţi. Avîndu-se în vedere lungimea basmelor se poate practica şi sistemul extraselor, acolo unde e posibil; cărţile de popularizare oferă uneori şi această putinţă. Sunt şi lecturi moderne, cari pot satisface asemenea trebuinţi şi cari sunt scrise în condiţii technice superioare; defectul lor e numai că sunt prea scumpe.

Dacă M. E. N. ar avea răgazul să dea atenţie şi acestei nevoi sufleteşti, omeneşti şi romîneşti, ar ajunge poate la

soluţia de a tipări şi un fel de, să le zicem manuale de lecturi particulare, cu conţinut gradat pe vîrste diferite şi pe cari să le trimită gratuit bibliotecilor şcoalelor şi în multe exemplare. Sacrificiul merită să fie făcut, oricît de mare ar părea. Numai cărţile să nu fie tipărite în condiţiile technice asemănătoare acelora, răspîndite în trecut de Casa Şcoalelor pe la sate.

O altă condiţie importantă, de data aceasta privită din punct de vedere educativ, e necesitatea ca în genere cărţile să aibă un conţinut optimist. Cărţile de melancolie, de suferinţă deprimă şi prin aceasta omoară dragostea de lectură. Dimpotrivă, ele trebue să predice încrederea, speranţa, entuziasmul, veselia, cari sunt elemente stenice ale vieţii.

In sfîrşit, pentru a vorbi numai de condiţiile mari, lectura să fie practicată într'o atmosferă de intelectualitate. Să se facă apel la spiritul de iniţiativă al copiilor, determinîndu-i a căuta să adune şi ei lecturi frumoase. Acordîndu-li-se această încredere se exaltă într'un fel sentimentul valorii personale. Cu mult folos se poate practica revista şcolară afişată. Săptămînal sau chiar lunar se poate alcătui o asemenea revistă a clasei ori a şcolii, conţinînd extrase bine alese, prescurtări cu talent scrise, informaţii interesante din viaţa şcolară şi din afară, poezioare cu multă simţire, etc. etc., cari să creeze în chipul acesta mediul de intelectualitate, de care vorbim. Mediul ambiant e adesea acela care încurajează, care trezeşte adîncul sufletului, care duce la ambiţie, la emulaţie alteori şi care va forma şi întreţine cu ele, gustul de lectură şi deprinderea de a ceti.

Trebue să facem din cetit un fapt durabil, a cărui lipsă să însemne un fel de foame a sufletului, care să ceară a fi potolită.

Să facem cum am face, dar să găsim mijlocul eficace de a determina pe absolvenţii şcoalei primare să citească şi după şcoală ; să facem pe flăcăii şi fetele satelor noastre să continue a ceti şi pe la casele lor. Iar pentru ţara noastră să ştergem ruşinea care apasă : analfabetismul absolvenţilor de şcoala primară.

Poate că o practică de folos a căminelor culturale, unde învăţătorul e cel mai de seamă element propoveduitor, poate că ar fi bună practica bibliotecilor portative. O căruţă—bibliotecă să treacă săptămînal sau mai tîrziu, la fiecare poartă pentru a pune pe masa fiecărei case o cărticică. Cine ştie, poate din curiozitate va întinde mîna gospodarul să o deschidă şi dacă va începe să citească, scopul e pe jumătate atins.

Dar să nu uităm, instrumentul cetitului se formează în şcoala primară, iar în această direcţie şcoala va putea face atît cît va vrea învăţătorul.

N. Dragomir

Mii de căi duc către erori, către adevăr numai una.

J. J. Rouseaux

* * *

Numai cu ochi străini îţi poţi vedea neajunsurile.

Proverb chinez

PERSONALITATE ŞI MEDIU

In constelaţia generală a universului, omul reprezintă un apogeu şi o finalitate. Evoluţia autogenetică îl aşează pe cea din urmă treaptă a desfăşurării vieţii animalice, iar complexitatea sufletească îi îngădue adîncirea acestei existenţe pînă la întîlnirea cu zările eternităţii. Personalitatea umană încheie constructiv arcul fatalităţii universale: naştere, maturitate... bătrîneţe şi deces, urmînd totdeauna un ciclu evolutiv specific. Omul se desvoltă pe linia orientărilor hereditare deosebite dela ins la ins, şi îngrădite efectiv de valorile mediului înconjurător, casnic, social, cultural.

Hereditatea nu actualizează *forţe adevărate*, capabile imediat de realizări, transmise prin intermediul plasmei germinale sau a *genelor* purtate de chromosomi [1]) ci numai potenţe, înclinări, a căror desvoltare maximă se efectuează în raport cu circumstanţele ambiante. „Fiinţa noastră (deci şi personalitatea) este, indiscutabil, rezultanta interacţiunii între acest determinism (hereditar v. ch.) şi influenţa mediului" [2]). Personalitatea începînd cu zorile existenţei, se încheagă şi se desăvîrşeşte evoluînd între aceşti doi poli: hereditate şi mediu. Primul, hereditatea, lucrează dela interior către lumea exterioară; al doilea, mediul, acţionează în sens invers, uşurînd desvoltarea unora dintre potenţele moştenite, înhibînd ori chiar suprimînd pe altele, care se găsesc în contradicţie

---

[1]) Genetica modernă postulează nişte constituenţi finali „invizibili ai chromosomilor", *genele*, hotărîtoare în procesul de transmitere al capitalului hereditar. Vezi, *Thomas Hunt Morgan: Bazele ştiinţifice ale evoluţiei*, trad. Andrei Piescu, Bucureşti, 1938.

[2]) *V. Pavelcu: Psihologia Personalităţii. I. Bazele Personalităţii.* Iaşi, 1939 p. 17.

flagrantă cu valorile lui. Este un proces de control şi de selecţie al unor influenţe care se întretaie şi din interferenţa cărora naşte echilibrul de susţinere al personalităţii în creştere necontenită. „Între organism şi mediu se stabileşte un proces dinamic necontenit — şi din ce în ce mai fin — de selecţie reciprocă. Mediul selectează tipul personalităţii, menţinîndu-l şi promovîndu-l, iar personalitatea îşi alege şi-şi crează mediul potrivit intereselor sale" [1]).

Profilul cosmic al regiunii în mijlocul căreia se naşte şi evoluează personalitatea influenţează pînă la *constitutiv*, aspectul ei psihologic în permanentă desfăşurare. Cele dintîi senzaţii prinse în antena simţurilor individuale, cele dintîi atingeri cu vieaţa materială din jur, al căror ecou străbate în adîncurile nedefinite ale spiritului, sunt şi începutul experienţei care va preciza cu timpul linia de desvoltare şi creaţie maximă a insului respectiv. Victoriile şi înfrîngerile copilăriei în luptă cu ambianţa fizică, la care participă întreaga făptură a acestei vîrste, angajează de fapt şi într'o anumită măsură însăşi destinul viitor al personalităţii. Energia internă canalizată uşor pe albia predispoziţiilor hereditare se întîlneşte cu asperităţile mediului, care-i solicită anumite modulaţii ori chiar schimbări de direcţie. „In ajustarea şi activarea acestor predispoziţii (hereditare v. ch.), potrivit cu cadrele şi forţele mediului înconjurător, se conturează fizionomia personalităţii noastre" [2]).

Astfel, un individ cu înclinări native iuţi, plin de voioşie, nu va putea să-şi pună în valoare (decît facultativ) această latură temperamentală a sa, în Anglia ori sub cerul ţărilor nordice unde va trebui să suporte chiar dela naştere, clima umedă, atmosfera îmbîcsită aproape continuu de ceaţă. Invers, un *tip nordic* va pierde multe din caracteristicile sectorului cosmic din care vine, dacă va fi transplantat din cea mai fragedă copilărie, sub focul razelor din Sud. Căci psihicul este dinamic, este capabil de adaptări, în timp ce mediul rămîne un factor perzistent în curentul de transformare al

[1]) V. Pavelcu, op. cit. p. 32.
[2]) Idem p. 15.

vieţii. „Aspectele vieţii sufleteşti se schimbă dela clipă la clipă (şi dela loc la loc v. ch.). Ceea ce-i asigură continuitatea e perzistenţa mediului. Psihologia explică stabilitatea în vieaţa sufletească prin simţirea de eu". Dar această simţire nu s'ar naşte într'un om total izolat de mediu" [1]). Un astfel de om nici nu se poate concepe, afară de cazul cînd vroim să intrăm în lumea utopiilor...

Condiţiile de muncă şi rezultatul acestei munci deosebite după natura şi poziţia terenului, schimbările marcate de cele patru anotimpuri şi mai ales, *înălţimea geografică*, influenţează în mare parte închegarea personalităţii. Omul dela munte îşi duce vieaţa într'o luptă mult mai îndîrjită cu elementele naturii decît cel dela şes. Din această pricină şi înfăţişarea lui se deosebeşte din punct de vedere al mentalităţii, de aceea a omului născut şi trăit la cîmp. „Munteanul — spune Moss — are o filosofie stoică; cel dela şes este adeptul filosofiei epicureene. Cel dintîi este tradiţionalist, taciturn, fidel în prietenie, introspectiv, perseverent, încăpăţinat, dîrz, bănuitor, puţin sociabil, vindicativ; al doilea este vorbăreţ, sociabil, mai puţin constant în sentimente, mai puţin tradiţionalist, mai ospitalier". (Citat de V. Pavelcu în Psihologia Personalităţii, p. 90 şi urm.).

Raportul dintre ins şi mediul fizic poate fi uşor urmărit în şcoală, prin analiza cercului de reprezentări al copilului. Se constată cu această ocazie, că şcolarii vin cu un capital de intuiţii şi reprezentări, luat exclusiv din mediul de origină. Urmărind acest fapt, Lange a făcut experienţă cu 500 copii de oraş şi 300 copii de ţară, în vîrstă cam de 6 ani. Experienţa „a dovedit că dintre copiii de oraş nu cunosc răsăritul soarelui 82%, pe cînd cei dela ţară îl cunosc toţi. Apusul soarelui nu-l cunosc 77% din copiii dela oraş; cei dela ţară îl cunosc toţi. Reprezentarea corectă a lacului n'o aveau 49% din copiii dela oraş şi numai 14% din copiii dela ţară. Pădurea n'o cunoşteau 37% din cei dela oraş şi 14 din cei dela ţară. Stejarul nu-l cunoşteau 82% din cei dela oraş şi 43%

[1]) I. C. Petrescu: *Contribuţii la o pedagogie românească*, Ramuri, Craiova, 1938.

din cei dela ţară. Muntele nu-l cunoşteau 52% din cei dela oraş şi 25% din cei dela ţară. Facerea pîinii n'o cunoşteau 72% din cei dela oraş şi 37% din cei dela ţară. Satul nu-l cunoşteau 87% din copiii dela oraş...". (Citat de Dr. Iosif I. Gabrea în *Psihologia a două tipuri de copii*, Bucureşti, 1930, p. 16).

Dacă s'ar repeta experienţa avînd drept conţinut măsurarea cercului de reprezentări din mediul urban, la copiii de ţară, evident că rezultatele ar fi inverse. Adică, elementele dela ţară nu ar cunoaşte decît într'o măsură extrem de neînsemnată, realităţile din vieaţa de oraş. Fiecare individ deci, reflectă în sine mediul cosmic din jur, evoluînd într'o largă măsura pe contul influenţelor venite dela acest mediu. Şi nici nu s'ar putea altfel din moment ce „născut abea, individul începe să soarbă prin toţi porii şi simţurile lui influenţele mediului cosmic, economic şi cultural" [1]).

In optica interioară a fiecărui ins, realitatea înconjurătoare nu primeşte aceeaşi lumină pe toată suprafaţa ei, ci numai în latura în care această realitate convine structurii psihice respective. Mediul cosmic dinamizează psihologia umană într'un *stil* propriu fiecărui individ în parte, totdeauna revenind în cuprinsul personalităţii date, ca un material specific. „Aceeaşi situaţie geografică nu se *oglindeşte* în sufletele vieţuitoarelor, transpunîndu-se într'o copie fidelă a uneia şi aceleiaşi realităţi, ci ea se *răsfrînge*, prin numeroasele lentile psihofiziologice ale organismelor, într'o multiplicitate de realităţi trăite; acelaşi *univers* fizic se transformă în nenumărate *pluriversuri* psihice" [2]).

Omul interpretează, combină, eşalonează în valori cu forme şi conţinut nou, potrivit mecanicei organizative a structurii sale interne, tot ceeace vede, tot ceeace îi biciueşte simţurile, reuşind uneori să creeze din liniile şi coloritul simplu al mediului fizic, opere artistice sau în cazul cercetătorului obiectiv, opere ştiinţifice, de interes universal.

---

[1]) I. C. Petrescu, op. cit. p. 14.

[2]) V. Pavelcu, op. cit. p. 8.

Cadrul material devine astfel, motiv de inspiraţie şi element constitutiv în actul creator al personalităţii.

Nivelul economic strîns legat de înfăţişarea terenului mai ales în ţările agricole, apasă destul de greu în balanţa factorilor care îndrumează şi susţin evoluţia existenţei umane. Personalitatea va fi desăvîrşită numai cînd va fi întîlnit şi nişte condiţii materiale prielnice, nişte piedestale economice. Evident că orice perfecţiune necesită muncă, sforţare, toate însă pînă la salahorism. Personalitatea creatoare se încheagă într'adevăr, sub semnul activităţii neîncetate, dar *şi moare în germene, cînd nevoile zilnice o obligă la munci copleşitoare...*

* * *

Alături de influenţa mediului cosmic, omul are de suportat influenţa vieţii colective din care face parte. Societatea este aceea care hotărăşte de cele mai multe ori, fizionomia intimă a personalităţii. Ei îi revine sarcina de a educa în întregime sau numai fragmentar, capitalul de *uşurinţi psihice* moştenit pe calea heredităţii. Fără trăirea în comun, individul uman ar putea fi orice, numai ceeace este, nu. Căci *funcţiunea de om* este de origină exclusiv socială.

Existenţa de grup a creat nevoia unor raporturi de înţelegere pentru membrii comunităţii date, fapt care a dus la invenţiunea *semnului.* Graţie acestei unelte de comunicare — semne — fiinţa umană păşea pe cea dintîi treaptă a *putinţei de armonie.* Omul primar avea deja în mînă un instrument de cultură şi de civilizaţie. Găsise însfîrşit, o pîrghie de orientare prin bezna animalităţii. Dar numai atît. Pentru că evadarea totală din cuprinsul acestei sfere zoologice şi stabilirea lui pe o poziţie nouă, infinit superioară celei animalice, s'a produs odată cu apariţia limbajului, odată cu simbolizarea obiectelor în chip *comun* unei întregi societăţi. *„Actul linguistic sau de vorbire primordială constă în a da semnului o valoare simbolică“,*[1]) înţeleasă de toţi cei cărora se adresează.

Reuşind să vorbească, omul a ajuns de fapt stăpînul unei pîrghii de evoluţie intelectuală rapidă, a intrat în pose-

[1]) Grigore Popa, artic.: *Introducere în Psihologia Limbajului,* rev. *Societatea de mîine,* N-rele 3 şi 4, Bucureşti, 1935.

siunea celui mai comod mijloc de exprimare a gîndului rezolvînd astfel, una din problemele de interes crucial pentru destinul socializării lui: problema unor valori care să medieze raporturile interindividuale.

„Limbajul s'a format în sînul societăţii. Limbajul există din clipa cînd indivizii au simţit nevoia de a comunica între ei. Limbajul, care este fapt social prin excelenţă, rezultă din contactul social. El a devenit una din legăturile cele mai puternice care unesc societăţile". [2])

Prin intermediul lui, colectivitatea îşi reflectă voinţa în procesul de formare al personalităţii. Din chiar momentul naşterii şi pînă la cel din urmă spasm al vieţii, individul uman respiră necontenit voinţa socială, credinţa şi aspiraţiile acelei societăţi manifestate în convorbiri, în scris, în operele de artă, de ştiinţă, etc., şi în cuprinsul evenimenteleor istorice.

Încă din faşă, mama începe să încredinţeze viitorului om fragmente din ţesătura culturii sociale locale. Melodia şi cîntecele de leagăn, basmele, poemele, baladele, anecdotele, proverbele, zicătorile şi cimiliturile *obişnuite* prin partea locului formează o adevărată moştenire a generaţiilor. Tinerii cu deosebire la ţară, primesc această zestre dela bătrîni şi o cultivă în haina spiritualităţii lor, pînă cînd rămîne altui val de înoire tinerească... Folklorul evoluează în suprafaţă şi în adîncime cu succesiunea istorică a elementului uman şi cu starea lui de cultură, totdeauna păstrînd nota impusă de tradiţia regiunii şi a localităţii, totdeauna respectînd valorile care alcătuesc nota specifică a lor. Obiceiurile la naştere, botez, nunţi, înmormîntări, se schimbă în practică şi în semnificaţia simbolică, dela provincie, dela regiune la regiune.

Imprejurări şi influenţe trecute, aspecte deosebite ale înfăţişării pămîntului, vecinătatea cu oraşul, iată numai cîteva din temeiurile care hotărăsc deosebirile şi pînă la un punct originalitatea formaţiunilor sociale de pe un anumit teritoriu; unitatea statului rămînînd neatinsă în fiinţa ei genezică şi... eternă, datorită substratului biologic... comun, graţie legăturilor etnice, religioase şi linguistice deasemenea comune,

[2]) Idem locul citat.

cimentate prin conştiinţa raporturilor funcţionale cu *întregul colectiv.*

Manifestările artistice înglobînd ţesăturile de tot felul, sculptura în lemn, arhitectura caselor şi a bisericilor, etc. obiectivează înclinările adînci ale sensibilităţii regionale, aducînd în acelaşi timp, o varietate necesară şi de multe ori reprezentativă în conformaţia culturii statului.

Munca şi morala existenţei locale întregesc arhitectura grupului social în mijlocul căruia se plămădeşte viitoarea personalitate. Voinţa morală ajunsă la rangul practic de virtute socială este unul din factorii cardinali în formarea liberă a omului şi implicit, a personalităţii creatoare. Axa etică a fiinţei umane se capătă însă prin activitate susţinută de acest fel, prin renunţări neîncetate la situaţii şi bucurii amăgitoare, printr'o severă disciplină cu tine însu-ţi, pe tot parcursul vieţii. Din această pricină, o atmosferă morală sănătoasă trebue considerată totdeauna drept un *avans* al personalităţii.

Intre structura acesteia şi mediul social (din imediata apropiere), există următorul schimb de influenţe: *la început, cînd personalitatea se găseşte în germene, ambianţa colectivă îi hotărăşte linia de evoluţie; mai tîrziu, cînd personalitatea intră în faza maturităţii, societatea este aceea care intră sub dominaţia valorilor ei directoare.* Din produs al vieţii istorice, personalitatea devine creatoare de istorie. Intră într'o perspectivă de acţiune nouă, ale carei date trebue să figureze neapărat în rîndul premizelor de judecată ale structurii ei. „Noi ajungem la un moment dat — spune Janet — cînd personalitatea unui individ nu mai este o chestiune de ştiinţă, ci ea este o chestiune de istorie".[1])

Oricum, personalitatea rămîne în strictă dependenţă de hereditate şi mediu (fizic, social, cultural), *este o funcţiune a acestor doi factori.*

***

In ordine practică educativă, relaţia dintre fiinţa umană şi mediu impune şcoalei adaptări de structură la cerinţele

[1]) Citat de V. Pavelcu din L'évolution psichologique de la personnalité, Chahine, Paris, 1929, p. 556.

acestuia din urmă. Anume. Şcoala trebue să devină *regionalistă*, trebue să cultive în copil valorile naturii şi ale culturii locale, acele care au *priză* la sufletul lui încă neevoluat. Instituţiile noastre de educaţie elementară mai ales, trebue să-şi înfigă temeliile în solul regiunii şi a localităţii, în miezul realităţilor care determină structura omului. Deaceea, „numai o legătură strînsă cu natura şi cultura locală poate stimula forţele creatoare ale tinerelor generaţii". [1])

Uniformizarea şcoalei, unificarea programei şi a manualelor didactice, care trebuia să aibă drept rezultat unitatea naţională, s'a dovedit a fi nu numai o întreprindere iluzorie din punct de vedere educativ, ci de-a-dreptul periculoasă pentru sănătatea naţiei. Artificializidu-se vieaţa instituţiei se modifica însăşi vieaţa copilului. I-se intervertea sufletul cu nişte realităţi streine de experienţa lui, într'o vreme cînd aceasta face parte integrantă din procesul educaţiei. „Realitatea creată (de şcoală v. ch.) era o realitate factice, fără răsunet în sufletul şcolarilor. In modul acesta şcoala reuşia să smulgă tinerile vlăstare din mediul real, dar nu reuşia în acelaşi timp să-i împlînte în realitatea naţională". Şi „este o lege psihologică, peste care nimeni nu poate trece. Nimeni nu se poate simţi legat de patrie, înainte ca sufletul său să fi vibrat profund prin contactul cu localitatea unde trăeşte. Nimeni nu se poate integra naţiunii, înainte de a se fi simţit parte din totul sensibil, care e familia şi comunitatea cea mai apropiată, care e satul". [2])

O revenire la sistemul şcoalei urbane şi a celei de sat, constituită pe linia comună a unui prag minim de cunoştinţi *necesare şi obligatorii* pentru amîndouă, deasupra cărora urmează a se structura elementele regionale şi locale, este deopotrivă, în acord cu psihologia personalităţii şi cu interesele progresului moral, cultural şi tehnic al naţiei.

Personalitatea desvoltată în sensul *uşurinţelor hereditare* specifice, prin concursul factorilor cosmici şi sociali deveniţi *legănul* celor dintîi componente ale arhitecturii ei, este mult

[1]) I. C. Petrescu op. cit. p. 189.
[2]) I. C. Petrescu op. cit. p. 189.

mai productivă şi mult mai stăpînă pe materialul astfel achiziţionat. Randamentul ei creator trece înaintea valorilor elaborate de personalităţi cu evoluţie discontinuă, în condiţii şi mediuri succesiv deosebite. Iar progresul statului şi al umanităţii în general înregistrează un însemnat cîştig.

Civilizaţia şi cultura omenirii simte din ce în ce mai mult lipsa personalităţilor create liber, pe temeiul factorilor nativi şi a celor înconjuratori (fizici, sociali, culturali.) Lumea se mişcă în clipa de faţă după traectoria cîtorva personalităţi fabricate în şantierul unor anumite structuri colective. Destinul omenirii se hotărăşte prin lovituri de forţă, nu prin sisteme paşnice de coordonare şi armonizare echitabilă a intereselor. Forţa însă, actualizează energia barbară din om, tocmai substratul animalic dintr'însul, *nu partea care angajează voinţa de umanizare a lui, manifestată în existenţa constructivă a personalităţilor autentice* . . . . . .

. . . . . .

Incît, desvoltarea liberă şi *naturală* a personalităţilor noastre depăşeşte cadrul autohton. Intră în ţinutul vast al umanităţii paşnice.

Vasile I. Chicu

Cuvintele ce conţin adevăr nu sunt plăcute.

Cuvintele plăcute nu conţin adevăr.

Cei buni nu sunt gâlcevitori, cei gâlcevitori nu sunt buni.

Înţelepţii nu sunt învăţaţi. Învăţaţii nu sunt înţelepţi.

Lao Tse

Civilizaţie şi cultură

Vom vorbi în acest articol, despre cele două aspecte fundamentale ale vieţii umane: civilizaţie şi cultură; cuvinte atît de des întrebuinţate, dar din nefericire confundate şi de multe ori neînţelese. La dreptul vorbind aceste noţiuni sunt improprii. Civilizaţia te face a te gîndi la *civitas*, iar cultura la *învăţătură*. Cu toate acestea există civilizaţie şi la sate şi chiar la popoarele sălbatice, după cum sunt popoare la care cultura e foarte desvoltată, cu toate că sunt compuşi din analfabeţi. De ce dar nu se înlocuesc noţiunile improprii? Din cauză că astăzi ideile evoluează mai repede decît cuvintele. Am văzut totuşi în tratate romîneşti de etnografie, în loc de civilizaţie — hilotechnica şi în loc de cultură — psihotechnica.

S'o luăm cu răbdare dela început, adică dela definiţie. Mărturisesc că nu mă împac cu definiţia civilizaţiei din manualele şcolare pentru liceu: *totalitatea invenţiunilor technice cu care omul s'a adoptat la mediu.* Eskimosul este un om perfect adoptat la mediul polar; aceasta înseamnă că e mai civilizat decît Byrd care a stat în regiunile polare trei veri consecutive, aducând cu dînsul tot arsenalul civilizaţiei moderne??

Cum s'a civilizat omul? De sigur prin unelte. Animalele se servesc de organele lor naturale; omul avînd organe slabe s'a înarmat cu ciomege, pietre şi cuţite făurite din lemn, os, piatră de cremene şi metale. Mîna conducea unealta cu ajutorul maşinei-creer, în care s'a desvoltat atenţia şi memoria. Cu uneltele de gospodărie şi atac s'a perfecţionat hrana, apoi îmbrăcămintea şi locuinţa. Animalele n'au civilizaţie, pentrucă la ele nu vedem niciun progres. La oameni, chiar dacă sunt sălbateci, tot există un grad de civilizaţie. Arcul

piticului Akka, bumerangul australianului şi kayakul Eskimosului, nu pot fi mînuite de un european, căci se cere o mare dexteritate. Dacă vrem să studiem gradul de civilizaţie a unui trib de negri, trebue să observăm cu atenţie: *hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, circulaţia şi uneltele* pe care trebue să le numărăm, să vedem din ce material sunt lucrate şi să ne convingem dacă sunt originale sau împrumutate. *Acestea sunt criteriile de civilizaţie umană.*

Să luăm ca exemplu pe strămoşii noştri. Adevărat că Romanii, prin meşterii lor care ştiau să construiască cetăţi de piatră şi drumuri pavate, erau mai civilizaţi decît Dacii; dar să spunem că Dacii n'aveau civilizaţie, înseamnă să ignorăm viaţa lor de pescari, păstori, agricultori, viticultori şi minieri. Ajunseseră chiar să bată monedă proprie. Adevărat că le lipsea simţul politic, care la Romani era foarte desvoltat. In schimb religia Dacilor era mult superioară Romanilor, căci Dacii erau monoteişti şi creştinismul a prins uşor la dînşii, în timp ce Romanii erau politeişti şi creştinismul la dînşii a fost persecutat. La Romani era pozitivism, la Dacii era idealism. Decebal se ucide ca să nu cadă viu în mîinile lui Traian şi mai tîrziu Crişan se omoară în închisoare, nu din laşitate ci din mîndrie dacică.

Toate creaţiile artistice ale poporului nostru şi toată fineţea sufletească am moştenit-o dela aceşti Daci, care spuneau invers dictonului latin: *corp sănătos nu poate exista decît numai unde este suflet sănătos.*

Dar omul, ca nicio fiinţă de pe faţa globului, reacţionează asupra naturei. Cum? învăţînd legile fizice ale acestei naturi şi întrebuinţîndu-le în folosul său. Astfel omul a făcut o sumă de descoperiri (ca d. ex. focul) prin care a devenit un rege peste toate fiinţele. Dela treapta vînătoriei s'a ridicat la păstorie, apoi la agricultură şi astăzi s'a urcat pe treapta cea mai înaltă, a industriei. Progresul e vădit la toate aceste trepte de civilizaţie umană. Hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, circulaţia şi uneltele, totul s'a schimbat, s'a perfecţionat, s'a rafinat. In timp ce animalele au rămas stereotipe — cu acelaş fel de activitate moştenită — omul este eterotep, în veşnic progres. A descoperi înseamnă a găsi ceva, care

МУЗЕУЛУЙ
де ист
РССМ

exista şi mai înainte; a inventa înseamnă a născoci ceva nou. Consider cea mai mare invenţie a omului, roata, care şi azi stă la baza funcţionării oricărui mecanism şi cea mai mare descoperire, electricitatea — cu adevărat furtul fulgerului din cer.

Prin urmare: *totalitatea invenţiilor şi descoperirilor technice, prin ajutorul cărora omul reacţionează sau modelează natura moartă, aceasta e civilizaţia.* Mai pe scurt: *totalitatea înlesnirilor materiale ale vieţei.*

Observaţi acum cu atenţie că aceste definiţii sunt contrare cu cea dela început: *civilizaţia nu ne adaptează la mediu, ci din contra, ne îndepărtează de el!* Intr'adevăr, uneltele ne-au făcut să trăim într'un mediu artificial, ne-au îndepărtat de natura mamă. Judecaţi şi Dvs. Care animal mănîncă hrană pipărată, ardeiată sau fermentată? Care fiinţă se atinge de mîncare clocotită sau îngheţată? De aici ruinarea stomacului şi a întregului aparat digestiv. Imbrăcămintea şi locuinţa ne-au creat o climă artificială de care nu ne putem lipsi. Pe cît de fericit e un animal prizonier căruia îi dai libertatea, pe atît de nenorocit e un om pe care-l eliberezi din sclavia civilizaţiei artificiale.

Ce face industria, cea mai înaltă treaptă de civilizaţie umană? Să vă răspund. Işi bate joc şi risipeşte cu cinism toate avuţiile globului, pînă la completa lor epuizare, fără a se gindi că după noi vor mai veni atîtea generaţii care vor avea şi ele drept la viaţă! Producţia întrece consumaţia şi avuţia sporeşte mai repede decît populaţia care în multe ţări civilizate, e staţionară. Ex.: Franţa sau Statele Unite. Atunci începe exodul populaţiei rurale spre oraşele sterile; de aici şomajul care la noi nu există tocmai din cauză că am rămas în urmă cu civilizaţia! Cu cît un popor e mai civilizat, cu atît ştie să preţuiască mai mult timpul. Petrecîndu-ne viaţa în ritm accelerat, fatal ne-o scurtăm [1]).

Ce să mai vorbim de influenţa nefastă a civilizaţiei asupra popoarelor primitive. Amundsen ură Eskimoşilor să nu se întîlnească în viaţa lor cu Europeni, care îi învaţă să

[1]) Media vieţii umane e 59 ani.

fumeze, să bea alcool şi să poarte încălţăminte de cauciuc, îmbolnăvindu-i. Alain Gerbault, deplînge soarta Polinezienilor care au învăţat dela Europeni să construiască locuinţe de scînduri acoperite cu tablă, complet neigienice pentru clima caldă unde ei trăiesc.

Civilizaţia mai are şi multe discordanţe. Sunt sălbateci care nu cunosc undiţa, iar alţii nu cunosc arcul. Polinezianul e foarte bun navigator, dar trăieşte în epoca de piatră. Astecii din Mexic ştiau să lucreze metalele nobile, dar nu cunoşteau fierul pe care ştiu să-l lucreze la perfecţie piticii Akka din pădurile africane! [1]).

Dar civilizaţia are şi multe rătăciri, începînd prin mutilarea corpului, aşa cum vedem la sălbateci. Sunt şi popoare cu veche cultură care îşi chinuesc corpul. Ex.: Indienii. Dar parcă noi Europenii, pînă mai ieri, nu recomandam corsetul la femei şi gulerul scrobit la bărbaţi? Civilizaţia este o sabie cu două tăişuri. Ce bucurie a fost în omenire cînd Blériot a trecut cu avionul canalul Mînecii (1909) şi ce delir cînd Lindberg a trecut oceanul Atlantic (1927), dar ce consternare în războiul trecut cînd oraşe întregi se distrugeau din cerul senin!! Dacă perfecţionarea uneltelor de vînat a adus decimarea vînatului, perfecţionarea armelor de luptă va aduce după sine decimarea omenirei. A umaniza războiul, înseamnă a dezarma.

Citeam zilele trecute sărbătorirea celor 80 ani de viaţă a filozofului Bergson. Cînd i s'au adus felicitări a răspuns cu tristeţe: „regret că am ajuns să văd Europa în aspectul de astăzi. Ce exemplu dăm noi popoarelor de rase inferioare? Eu care am cîntat că viaţa fără libertate şi eternă creaţie n'are niciun sens, acesta e răspunsul ingrat la toate operile care le-am închinat omenirei din dragoste şi admiraţie?".

* * *

Se mai scrie în manualele şcolare că ceea ce a înlesnit evoluţia spiritului uman, a fost graiul, care animalelor lip-

[1]) Chiar azi vedem doctori punîndu-şi toată dibăcia spre a salva oameni condamnaţi de boli incurabile, în timp ce uzinele fabrică obuze, care prin explozia lor ucid zeci de oameni perfect sănătoşi!

seşte. Adevărat că graiul s'a născut din muncă; că între om şi acest alter-ego s'a început un fel de dialog, dar de aici pînă la afirmarea că animalele nu grăesc, mi-se pare o aberaţie. N'are decît să asculte cineva într'o dumbravă ciripitul cu nuanţe infinite a păsărilor, sau chiar în preajma casei miaunatul în atîtea tonuri a pisicii, ca să-şi dea seamă că toate animalele grăesc. De sigur că noi nu înţelegem nimic şi se poate ca simţurile noastre să nu perceapă nici sunetele prea slabe a animalelor pe care noi le zicem mute. Tot asemenea limbajul nostru, care ni se pare atît de sonor şi nuanţat, poate de alte fiinţe să fie perceput ca un bîzîit de muscă enervator. S'a adus un negru la opera din Paris. I s'a părut o serie de sgomote întreaga reprezentaţie, în timp ce la sunetul tam-tam-ului inima lui vibra de emoţie! Şi atunci să punem chestiunea la punct. Cea mai mare deosebire dintre om şi animal, e puterea pe care a dat-o Dumnezeu omului de a se ridica mai presus de lumea simţurilor prin *facultatea sa de abstracţiune.* De aici a ieşit idealismul şi sentimentul religios, care la animale nu există. Prin aceasta omul s'a eliberat de instincte şi a devenit sufleteşte superior tuturor fiinţelor. Să ne gîndim că există chiar azi popoare incapabile de abstracţiuni. Negrii Dinka au pentru fiecare animal din turmă un nume special, după culoarea pielei. Samoezii, Hotentoţii şi Australienii au zeci de cuvinte ca să exprime o singură culoare. Ei nu pot concepe o culoare, fără a o lega de o fiinţă sau un obiect din mediul în care trăesc. Chiar Chinejii nu pot zice: mănînc, ci numai decît: orez mănînc!

Astfel omul a evoluat sufleteşte dela magie la religie, ştiinţă şi artă. Izvorul tuturor ştiinţelor şi artelor a fost experienţa vieţei. Din ritmul muncii s'a născut dansul. Din tatuajul pielii şi smălţuirea oalelor, pictura; din idoli—sculptură; din construirea locuinţei, arhitectura; din agricultură, geometria: din navigaţie şi păstorie, astronomia; din industrie, chimia; din negoţ—matematicile; din orientare, geografia; din legende, literatura, etc...

Deci *totalitatea creaţiilor sufleteşti* (intelectuale, etice şi estetice) sau *totalitatea producţiilor spiritului uman,* se numeşte *cultură.*

Originalitatea unui popor stă în cultura lui. Civilizaţia dispare repede. Din Mexic, prin Mauritania şi pînă în Mesopotamia şi de acolo prin Iran în pustiul Gobi, vedem numai ruinile civilizaţiilor dispărute. Cultura însă rămîne. O Iliadă, o Odisee va trăi cît lumea. O Mahabarată, o Ramaiadă va fi tradusă în orice limbă.

Din nefericire există mari şi neexplicabile discordanţe între civilizaţie şi cultură, cari deşi strîns legate, nu se desvoltă proporţional. Ex.: Fenicienii cu civilizaţie superioară, au fost eclipsaţi de cultura greacă. Athena şi Alexandria au umbrit repede Sidonul şi Tyrul. Indienii n'au civilizaţie, dar au cea mai veche cultură şi din limba sanscrită se trag toate limbile europene. Orice popor are un grad de cultură. Amundsen admira morala Eskimoşilor, Sven Hedin onoarea Japonezilor, Chateaubriand cinstea Pieilor Roşii. Mi-aduc şi eu aminte de vizita lui Gandy la Londra. Invitat la un banchet oficial, frunzărea mîncarea. Un ministru îl sfătueşte să mănînce serios, iar dînsul îi dă următorul răspuns, care l-a făcut să încremenească cu mîna pe paharul de şampanie: „Mi-e ruşine să mă satur, cînd ştiu că jumătate din omenire piere de foame"!

Cultura ca şi civilizaţia prezintă unele rătăciri, ca de ex.: manizmul sau cultul morţilor, misticismul oriental, etc.

* * *

In rezumat civilizaţia e pămîntească (technică materială), cultura e cerească (creaţii sufleteşti). Civilizaţia se împrumută [1]), cultura se naşte.

Marii călători Cook şi Darwin au adus în Europa cîte un sălbatec din lumea nouă. După o şedere îndelungată în statele civilizate s'au întors în patria lor. Imprumutaseră multe din civilizaţia europeană, dar cu suflet au rămas tot nişte copii mari.

* * *

Am citit mult în chestiunea civilizaţiei şi culturii, chiar tratate scrise în limbi streine, dar trebuie să mărturisesc acum,

[1]) Electrica şi radio au ajuns până în regiunile polare. Adeseori se împrumută inconştient. Ex.: Câţi n'au telefon şi radio, dar habar n'au cum funcţionează!

la sfîrşitul acestui articol, că m'am oprit la concluzia lui Oswald Spengler: *popoarele se ridică prin cultură şi decad prin exces de civilizaţie.* Nu se poate mai adevărat. Ex.: imperiul persan, roman, arab. Civilizaţia e sfîrşitul; este soarta inevitabilă a oricărei culturi. Deci cultura e viaţa, civilizaţia e moartea. Funebră concluzie.

Trebuie o mare atenţie la conducătorii superiori, cînd e vorba a civiliza sau „culturaliza" un popor. Dacă nu se ţine seamă de înclinările organice moştenite şi chiar de înclinările subconştiente, iese o pseudo-civilizaţie şi o pseudo-cultură.

Marele scriitor Blasco Ibanez scria la sfîrşitul vieţii, că este o mare desarmonie între civilizaţia şi cultura umană şi că progresul e imposibil dacă sufletul nu va comanda materia. Incă în antichitate, Virgil în trei cuvinte arăta mecanizmul întregului univers: *Mens agitat molem.* Pierre Loti se indigna cum Germanii care umpluseră lumea cu operele lor de cultură, au putut în marele război întrebuinţa gloanţe dum-dum, gaze asfixiante şi culturi microbiene.

Eu cred că progresul şi regenerarea omenirii se începe dela individ, după dictonul filozofului Socrate. Astronomul Flammarion spunea că toate calamităţile omenirei se datoresc lipsei de armonie din sufletul oamenilor. Toţi suntem oameni, dar puţini meritäm titlul de om. In toate şcolile se scrie pe pereţi: *formaţi caractere.* Ce înseamnă aceasta? Inseamnă a face copilului educaţia minţii prin ştiinţă, a inimei prin artă (căci arta înobilează caracterul) şi a voinţei prin morală şi cinste. Numai astfel copilul devenit matur, va putea conduce pe alţii, căci va avea perfectă armonie, perfect echilibru în structura sa sufletească.

Chişinău, 1939. **Gh. Raşcu,** prof.

Literatura satelor

Un popor justifică teritoriul pe care îl are, nu numai pe calea armelor, nu numai pe calea tratatelor, nu numai pe temeiul dreptului istoric, sau pe temeiul etnic şi demografic, ci mai ales prin faptul că pe acest teritoriu el a ştiut să creeze o adevărată civilizaţie. In această privinţă iată ce spunea Regina noastră Elisabeta (Carmen Sylva): Să vieţuim aşa, ca fiecare zi să fie pentru noi o biruinţă. Idealul nostru să nu fie de-a ne înălţa spre a ajunge la o treaptă mai înaltă în societatea omenească.

M. S. Regele Carol II, însuşi, în greaua sarcină de zidire sufletească şi marea dragoste de neam, a pătruns cu mintea Sa luminată înaltele năzuinţi, marele ideal de ridicare a satului. Iată ce spune M. S.: „Am dorit să pătrund cît mai adînc în mijlocul poporului, începînd o adevărată operă de îndrumare zi de zi; ceas de ceas... Am învăţat să cunosc un alt ţăran, decît acela din cărţi". Pentru M. Sa, satul romînesc este o sinteză, sinteza neamului. Pentru M. Sa există un suflet: sufletul satului romînesc!

Şi atunci noi, cei mai umili, cum am putea sta nepăsători faţă de această mare înţelegere a idealului neamului romînesc? Şi pentru a contribui macar cît ne cuprind puterile noastre omeneşti mărginite, pentru atingerea acestui ideal urmărit cu atîta însufleţire de M. S. Regele, prin instituţia sa, Fundaţia „Principele Carol", cea care a organizat şi pus în aplicare un plan anume pentru ridicarea culturală a satului.

Unul din mijloacele de căpetenie pentru izbîndirea acestui plan este literatura satelor — care constă mai cu seamă în descoperirea şi punerea la îndemîna tuturor, a comorilor spirituale, neasemuite ca valoare, ce fac parte integrantă din rezervorul de împrospătare a simţirei noastre romîneşti — din tot ce avem mai curat, mai duios — satul.

Obişnuit, nivelul cultural al unui sat se măsoară după numărul ştiutorilor de carte: satul cu procentul cel mai urcat de analfabeţi este un sat de oameni întunecaţi, iar satul cu

procentul mai mare de ştiutori de carte pluteşte în lumină.

Lucrurile nu stau tocmai astfel. Este adevărat că la sate, sunt foarte mulţi neştiutori de carte. Este drept, că analfabetismul generaţiilor trecute a împiedecat de a se forma la noi o tradiţie a cultului pentru carte. Astăzi numărul ştiutorilor de carte trece de 50 la sută; totuşi va mai trece timp pînă a copleşi cu totul numărul celor neştiutori.

Cu toate acestea nu se poate spune că satele au numai oameni întunecaţi. La sate există o foarte bogată literatură care întăreşte viaţa culturală a satelor.

Satul este înzestrat cu oameni care poartă în sufletul lor comorile culturale şi le răspîndesc în cercul restrîns al manifestărilor prilejuite de sfintele sărbători din cursul anului, cît şi de tot felul de obiceiuri şi tradiţii care au o mare însemnătate în viaţa satului. Adevăratele acţiuni morale ale săteanului au ca temelie tradiţia.

In unele părţi flăcăii se adună la Crăciun şi Anul nou, umblă cu colindul şi pluguşorul. Din banii adunaţi, se cumpără odăjdii la biserică, fac fîntîni, ridică troiţe, etc.

Intemeiaţi pe aceste consideremte, tradiţia este în legătură cu frica şi respectul faţă de Dumnezeu; deci e natural că o deosebită primire şi preţuire are la ţară, în primul rînd literatura religioasă.

Vin apoi la rînd legendele, basmele, istorioarele, snoavele, poeziile, cîntecele populare şi proverbele. Cărţile cuprinzînd aceste genuri de literatură au căutare printre sătenii de toate vîrstele. Această literatură diferă foarte mult de literatura pe care o citesc unii la oraşe, de-o pildă, toate scorniturile colecţiei „15 lei". Literatura satelor este prinosul strămoşeştilor virtuţi şi datini!

Această ramură de literatură a satelor, care nu ţine socoteală de numărul ştiutorilor de carte sau gustului de a ceti, şi căreia îi zicem folklor, este cea mai însemnată pentru constatarea dacă într'un sat licăreză viu flacăra înălţării sufleteşti sau dacă se află în întuneric, fără nici o preocupare sufletească.

Obiceiurile, poveştile, basmele, cîntecele, descîntecele, ghicitorile şi tot felul de creaţii a închipuirii minţii noro-

dului, formează însuşi arhiva de informare pentru preocuparea sufletească a sătenilor, din care chiar se poate reface trecutul îndepărtat.

Prin cunoaşterea acestei ramuri de literatură a satelor, ne vom lămuri obîrşia limbii, formarea individualităţii naţionale romîne, aplicările fireşti cu care e înzestrat norodul, luptele ce au susţinut Romanii pînă a ne preface în locuitorii de azi a vechei Dacii.

Dintre felurite neamuri răspîndite pe malurile Dunării, niciunul nu are, ca neamul romînesc, o poezie populară atît de originală, atît de variată, atît de frumoasă şi atît de strîns unită cu amintirile trecutului.

Născut din sînge meridional, strămutat de sub un soare fierbinte într'o ţară nouă, neamul romînesc a păstrat o închipuire îmbelşugată, vie, mlădioasă, o agerime de minte, care se înfăţişează în mii de cugetări alese, înţelepte, o simţire adîncă de dragoste pentru natură şi o limbă armonioasă. Aceste toate dovedesc cu tărie toată năzuinţa satului către idealul ridicării sufletului şi a înţelepciunii.

Din folklor gustăm farmecul de mlădiere a limbii noastre ce se deosebeşte de celelalte de pe faţa pămîntului.

Doinele noastre, atît ca vers cît şi cîntec — sunt şi azi neîntrecute. E ceva specific romînesc ce nu se poate găsi în altă parte, tot aşa precum nu se poate asemui în toate un adevărat briliant.

Folklorul romînesc e o minune Dumnezeiască. El se reface singur, ca şi pasărea Phoenix din cenuşa ei proprie. El e mîndria literaturii noastre săteşti cît şi mărturia dăinuirei noastre naţionale pe acest teritoriu. La el s'a îndreptat gîndul nostru, cînd ne-am propus a conferenţia despre literatura satelor, care este o podoabă a literaturii noastre naţionale şi un ideal, o năzuinţă către dovedirea stăpînirii noastre ca popor civilizat.

Em. Gane

(Din conferinţa ţinută la Univ. Populară)

Care e problema de căpetenie pentru un învăţător

de **Leon Tolstoi**

Şcoala e de aşa natură, încît poate fi nu numai de folos, ci poate da rezultate din cele mai rele; poate fi o muncă din cele mai simple, poate fi şi unul din cele mai folositoare lucruri, căruia un om îşi poate consacra viaţa.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Fără folos va fi (şcoala) când învăţătorul se mărgineşte numai în mecanizarea cunoştinţelor din aritmetică, geografie, ortografie, etc.

De folos şi unul din lucrurile de căpetenie, îl va face învăţătorul când va sugestiona în măsura puterilor sale, elevilor, obiceiuri morale şi convingeri bazate pe principiile religiei creştine.

Când predam la şcoala mea, procedam astfel: înainte de toate citiam elevilor mei din Evanghelia lui Matei cap. XXII vers. 35—40:

„Şi unul din ei — ispitindu-L — întrebă, zicîndu-I: „Învăţătorule! care e porunca cea mai mare a decalogului?"

— Iisus a zis:

„Iubeşte pe Domnul Dumnezeul tău cu tot sufletul tău, cu toată inima ta şi cu toată înţelegerea ta".

Aceasta este prima şi cea mai mare poruncă.

A doua — asemănătoare ei este:

„Iubeşte-ţi aproapele ca pe tine însu-ţi".

Pe aceste două porunci se sprijină toată legea şi proorocii.

Citind aceste versete, am rugat să se repete cele citite. Cei mai buni dintre elevi mi-au reprodus esenţialul.

— „Se înţelege?" am întrebat.

— „Se înţelege!"

— „Deci, legea lui Hristos e blândă şi simplă. Cum credeţi: putem trăi după ea? Să trăim în aşa fel ca să iubim pe Dumnezeu şi aproapele nostru?"

— „Cum nu — se poate, mi-au răspuns unii".

— „Ce e, întreb, a iubi pe Dumnezeu?"

Cea mai mare parte din elevi — tac. Atunci le spun ceeace e scris în prima epistolă a lui Ioan despre iubirea de Dumnezeu. Citesc cap. IV—20:

— „Cine zice: Eu iubesc pe Dumnezeu, dar îl urăsc pe fratele meu, acela e un minciunos; căci cel ce nu-şi iubeşte fratele, pe care-l vede şi-l simte — cum poate el iubi pe un Dumnezeu ce nu-L vede?"

Aşa e spus mai departe — citesc cap. IV — 8:

— „Cine nu iubeşte, acela nu cunoaşte pe Dumnezeu, căci Dumnezeu este iubire".

Ca atare: a iubi pe Dumnezeu înseamnă a trăi cu toţii în iubire.

Aceasta e prima poruncă: iubire către Dumnezeu. Cea de a doua poruncă: iubeşte-ţi aproapele, e aceeaşi, cu o singură deosebire că ea ne arată cum trebuie să ne iubim aproapele.

Se spune în epistola apostolului Ioan că pe Dumnezeu nimeni, niciodată nu L-a văzut. Dar dacă ne iubim unul pe altul, atunci Dumnezeu sălăşlueşte în noi.

Pe Dumnezeu îl poate iubi numai acela care-şi iubeşte aproapele. Cine n'o face, acela nu-L poate cunoaşte, pentrucă Dumnezeu este iubire.

Pe aproapele tău trebuie să-l iubeşti ca pe tine însu-ţi, adică să nu faci altuia ceeace ţie nu-ţi place.

— „Se înţelege?" întreb.

Cei mai mulţi înţeleg.

— In aceste porunci — se spune în Evanghelie, e toată legea — continui eu — şi cine le îndeplineşte, aceluia îi va fi bine pe lumea aceasta, cine nu o va duce greu.

Să ne străduim a le îndeplini.

La început — îndeplinirea lor — ne va părea grea. Dar orice lucru la început e greu. Noi trebuie să ne învăţăm a-l înfăptui totuşi.

Pentru a ne obicinui cu îndeplinirea acestor porunci — zic — e nevoie să ţinem minte patru lucruri:

1. Să nu uităm de Dumnezeu şi legile Lui — şi atunci când suntem singuri şi atunci cînd ne aflăm printre oameni.

2. Să nu ne supărăm pe oameni, să nu ne certăm, să nu înjurăm, să nu bîrfim, să nu gîndim nimic rău despre oameni.

3. Să ne fie milă de cei nenorociţi. Dar nu numai despre oameni e vorba, ci şi de animale; să nu le necăjim şi să le ajutăm.

4. Să nu facem nimic din ceeace ar înăbuşi în noi glasul conştiinţei, adică amintirea lui Dumnezeu şi a legilor Lui.

Pentru a ne aduce aminte de Dumnezeu e bine să ne rugăm, dar nu numai în biserică, nu numai dimineaţa sau seara, ci şi în timpul zilei; mai ales atunci cînd dă peste noi greul, sau atunci cînd te simţi slab — adu-ţi aminte de Dumnezeu şi spune în sinea ta rugăciunea:

— „Doamne, ajută-mă! Ajută-mi să nu greşesc, să nu fac vre-un rău".

Indată ce te-ai rugat, greul se uşurează şi dacă ai vrut să faci un rău — te abţii.

Al doilea, să nu prea daţi libertete mîinilor şi să nu vă bateţi. Acelaş lucru pentru limbă. Nu vă certaţi, nu vă înjuraţi. Aduceţi-vă aminte că e o ruşine şi o prostie ca fiinţe cu judecată să întrebuinţeze cuvinte murdare şi fără sens.

Mai mult. Pentru a te obicinui să nu înjuri, trebuie să te obicinueşti de a nu bîrfi. Căci noi bîrfim şi suntem la rîndul nostru bîrfiţi. Din aceasta nu va eşi nici un bine, ci numai ură unul faţă de altul,

Al treilea. Să vă fie milă de oameni nu numai cînd sufăr, ci cu cît ne va sta în putinţă să-i ajutăm, mai ales pe bătrîni, pe săraci şi pe copii. Să vă fie milă şi de animale sau orice altă vietate. Să nu-i chinuiţi, sau omoriţi pentru plăcerea voastră.

Dacă nu vă va fi milă de vietăţi, nu veţi găsi în voi

milă nici pentru oameni, iar odată ce nu vă va fi milă de oameni, inima vi se va înăspri, se va desvăţa să iubească, or acesta e cel mai de preţ lucru în lume.

Al patrulea. Nu vă înnăbuşiţi mintea, bînd rachiu sau tutun. Căci adesea băieţii, pentru a-şi da aere, fumează şi beau în glumă pînă se obişnuesc şi mai tîrziu regretă.

De aceea, e bine ca din tinereţe să te fereşti de tutun, alcool şi tot ce te-ar ameţi.

Răul e în aceea că tot ce e mai scump în om, seninătatea sufletească, e înnăbuşită de aceste otrăvuri.

Ţi-ai fi adus aminte, te-ai fi gîndit la suflet, dar ai fumat, te-ai îmbătat — ai uitat totul şi faci ceeace, cu mintea sănătoasă fiind, nu ai fi făcut.

De aveam băieţi mai în vîrstă îi sfătuiam să se abţine dela glume proaste cu fetele. Să nu uite că fetele le sunt surori, că numai atunci cînd se va căsători, din soră îi va deveni soţie pe viaţa întreagă.

Le spuneam că Dumnezeu a sădit în sufletele, a băieţilor şi a fetelor, ruşine faţă de lucrurile nepermise, că această ruşine trebuie păstrată şi să nu-şi permită nimic ce i-ar face s'o simtă.

Incheiam aceste dispute zicîndu-le de obiceiu, că în toate acţiunile noastre e necesară iubirea.

E spus — zic — că Dumnezeu este iubire şi că trăieşte în sufletele noastre. Deci trebuie să trăim conform voinţei Lui — în iubire. Pentru a trăi în acest fel — trebuie să depărtăm de noi tot ce ne împiedică de a duce o astfel de viaţă.

Ne împiedică:

1. Uitarea legii lui Hristos: iubirea către D-zeu şi aproapele.
2. Lipsa de milă faţă de oameni şi vietăţi.
3. Răutatea, bătăile, înjurăturile şi bîrfeala.
4. Ameţirea şi înăbuşirea conştiinţei cu diferite otrăvuri.
5. Lipsa de pudoare,

Astfel de prelegeri, sau altele de felul acestora, cred că sunt nu numai necesare dar obligatorii pentru acei învăţători care îşi privesc munca cu severitate faţă de conştiinţă şi Dumnezeu.

Matei cap. XVIII verset 6:

„Iar cine va seduce pe unul din micii aceştia, cu credinţă în Mine — aceluia e bine să i-se lege o piatră de gît şi înnecat să fie în fundul mărilor".

Da! e mare păcatul omului ce s'a angajat în munca educaţiei şi luminării, dacă, în măsura puterilor sale, nu-şi dă silinţa de a îndrepta acel groaznic rău al minciunei, ce se săvîrşeşte asupra copiilor. Cînd aceştia nu-şi pot închipui scopul pentru care cei mai mari îi mint — cu bucurie şi încredere primesc, în inimile lor încrezătoare şi sensibile, dela cei mai în vîrstă, tot ce li-se dă drept adevăr, chiar dacă acesta nu este adevăr, ci cea mai perversă minciună care le va diforma toată viitoarea lor viaţă.

E groaznic acest păcat.

Deaceea ar fi o crimă şi un păcat şi mai mare, dacă voi, învăţătorii, nu v'aţi stărui, atît cît stă în puterile voastre, să sădiţi în sufletele acestea simţitoare, dornice de adevăr, suflete încredinţate vouă — bazele eternelor adevăruri religioase şi a unei morale adevărat creştine, care cu atîta uşurinţă se altoieşte pe sufletele lor.

Petru Ţanţu

Nouă mijloace pentru a îndrepta pe oameni fără a-i jigni sau supăra

Când vreţi să schimbaţi purtarea unei persoane:

1. Începeţi prin a-i aduce câteva laude sincere.
2. Observaţi-i greşelile sau defectele într'un chip indirect.
3. Înainte de a critica, aveţi grije de a scoate în evidenţă greşelile voastre.
4. Nu-i daţi ordine directe. Sugeraţi. Puneţi întrebări.
5. Cruţaţi-i amorul său propriu. Lăsaţi-l să iasă cu obrazul curat.
6. Recunoaşteţi-i sforţările, lăudaţi-i cele mai uşoare progrese. Încurajările voastre să fie sincere şi generoase.
7. Acordaţi-i o bună reputaţie de meritat.
8. Încurajaţi-l. Astfel ca greşala să pară uşor de îndreptat, sarcina să pară lesne de îndeplinit.
9. Faceţi în aşa fel ca să fie fericită să facă ceeace îi propuneţi.

(Din „Arta de a reuşi în viaţă" de **Dale Carnegie**)

Realizări muzeologice

(Continuare)

Peştele

Acest preparat nu diferă mult de precedentul (şopîrla), totuşi sunt unele chestiuni de procedură, ce prezintă un interes deosebit pentru modalitatea de a fixa un obiect, preparat în borcan.

Peştele (să presupunem că e vorba de crap) cumpărat la piaţă sau procurat într'un alt fel oarecare, va fi bine spălat şi pe abdomen, aproape de anus, veţi face o uşocră tăietură cu lama de ras (2 cm. cel mult).

După spălare îl veţi introduce în borcanul cu soluţia de preparare (4% formol); aici va sta timp de 3—4 săptămîni. Deoarece peştele va lua o formă curbă—îl veţi fixa pe o scîndurică de brad, legîndu-l de acea scîndură cu o sfoară. E bine de ştiut că dacă veţi strînge sfoara, aceasta va lăsa urme ce sunt ireparabile; deci strîngeţi cu precauţie.

La termenul fixat veţi scoate peştele din soluţie, îl veţi deslega şi spăla bine. Cu un fir de aţă cît de subţire, veţi coase tăietura, dacă e prea mare; dacă e mică o veţi lăsa-o. Introduceţi un fir de aţă de mătase albă (D. M. C.) prin maxilarul superior al gurii, legaţi cu două noduri, strîns. Căutaţi ca ambele capete, rămase în afară, să fie destul de lungi.

Nu lăsaţi ca peştele să rămînă prea mult timp în afara soluţiei. Aerul are o influenţă stranie asupra formolului, alterîndu-se, acesta capătă o culoare ruginie ce acoperă obiectul, ceea ce în viitor ne va cauza neplăceri, căci soluţia de păstrare se va colora în galben, stricînd efectul căutat.

In borcanul destinat colecţiei se află soluţia de 2% formol (1 pahar apă—19 pahare formol). Aici se introduce

crapul fără a fi fixat pe sticlă. Prin dopul cu care se va închide borcanul, treceţi cele două capete ale aţei de mătase legată de buza gurii de sus. Impingeţi dopul parafinat la locul lui, după care trageţi de firele de aţă pînă veţi aduce peştele într'o poziţie verticală. Crapul e suspendat în felul acesta prin mijlocirea firului de mătase de dop şi are o rotaţie uşoară în jurul axei sale. Restul e cunoscut: se toarnă parafină peste dop, se rade parafina inutilă, se întinde băşica de porc muiată; după uscarea ei, se dă cu asfalt lac.

Sugestii: 1. In acelaş fel (ca la şopîrlă) puteţi prepara o broască; căutaţi s'o spălaţi de mai multe ori atunci cînd e scoasă din soluţia de preparare. Broasca va lepăda o serie de pieliţe albe; dacă acestea nu vor fi spălate, vor murdări şi totodată vor devaloriza preparatul prin aspectul lor neplăcut.

2. Lipitoarea: e nevoie s'o omoriţi singuri. Pentru aceasta o introduceţi într'un borcănaş mic plin cu apă (ochiu); aici veţi turna picătură cu picătură şi în serie zeamă de tutun (o ţigară de tutun se fierbe într'o jumătate pahar cu apă—aceasta e zeama de tutun). Imediat ce aţi turnat zeama, acoperiţi bine borcănaşul. Repetînd operaţia, veţi ajunge să omoriţi vietatea, păstrîndu-i flexibilitatea.

Scoateţi lipitoarea din borcan, aşezaţi-o pe o scîndurică cu abdomenul în jos (partea albă); cu un ac cu gămălie străpungeţi gura şi fixaţi acul în scîndură, cu un alt ac străpungeţi extremitatea opusă şi printr'o mişcare de tragere întindeţi corpul lipitorii pînă la mărimea obişnuită.

Restul în acelaş fel; introduceţi scîndurica cu lipitoarea în soluţia de 4% formol, lăsaţi să se pietrifice timp de o săptămînă—două, spălaţi-o şi legaţi-o de placă de sticlă pe care se va păstra definitiv în borcanul acoperit cu plută şi băşică de porc.

3. Preparaţi un melc. Omorîrea acestuia se face ca şi la lipitoare, cu zasmă de tutun, dar adesea rezultatele sunt nesatisfăcătoare, întrucît melcul se retrage în căsuţa lui şi acolo moare. De aici nu-l mai putem scoate. Un procedeu perfect, dar cu o durată mai lungă—este următorul:

Luaţi un pahar cu apă plin ochiu, introduceţi aici melcul, acoperiţi cu o bucată de sticlă paharul — în aşa fel ca

buza paharului să se lipească de sticlă şi în pahar să nu fie nicio bulă de aer.

Lipsa aerului va forţa melcul să se întindă în toată lungimea lui. Moartea e foarte lentă—durează 3—4 zile, însă rezultatele sunt excelente.

Melcul întins pe scîndurică este supus împietririi cu ajutorul formolului, de unde trece la preparare definitivă abia după 2—3 luni. Conţine o materie necunoscută ce colorează lichidul prezervativ în cafeniu.

4. Preparaţi un peşte, tăindu-l transversal şi păstrînd intact interiorul (intestinele şi aparatul respirator împreună cu cel circulator).

Arthropoda: Racul

E de dorit să vă puteţi procura un exemplar excepţional ca mărime. Studiaţi-l; observaţi ca antenele să-i fie intacte, picioarele întregi. Omoriţi-l cu ajutorul cloroformului

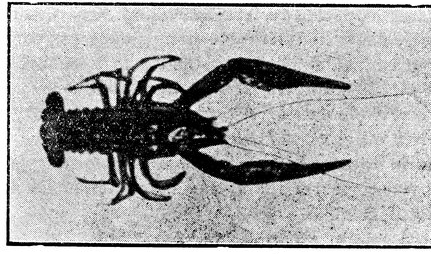

(îmbibaţi o bucată de vată cu cloroform şi o aruncaţi în borcanul cu racul; — e bine ca cloroformul să fie amestecat în părţi egale cu eter). Cînd racul nu mai dă semne de vieaţă— scoateţi-l, întindeţi-l bine pe o scîndurică şi cu ajutorul acelor cu gămălie, fixaţi picioarele în poziţie normală şi întindeţi bine antenele. Într'un borcan mai măricel turnaţi un pahar formol, un pahar spirt denaturat şi restul apă. Aici va sta timp de 30 zile. Veţi avea grijă ca în acest timp să schimbaţi soluţia măcar odată,—altfel racul va intra în putrefacţie.

După acest interval de timp—scoateţi scîndurica şi o rezemaţi de perete, pentru scurgerea lichidului. Această scurgere durează foarte mult, uneori luni de zile, degajînd un miros neplăcut. Feriţi preparatul de lumină puternică.

Atunci cînd veţi constata că scîndurica e complet uscată şi nu veţi mai simţi un miros supărător,— racul se pretează la cealaltă operaţiune — vopsitul. Inainte de a-l vopsi, îl veţi spăla cu benzină, servindu-vă de o pensulă. După spălare veţi scoate toate acele şi veţi spăla partea inferioară a racului.

Din cauza formolului, a luminei şi mai ales a putrefacţiei, totul e decolorat: suntem nevoiţi să redăm — într'o măsură oarecare—culoarea.

Pentru aceasta ne servim de vopseaua obişnuită, preparată cu uleiu fiert şi puţin ocru deschis—căutînd să căpătăm o culoare bej închis.

Vopsiţi-l, servindu-vă de o pensulă şi ţinînd racul într'o mînă.

Uscatul vopselei se face anevoios; după uscare constatăm, uneori, că e necesar să repetăm operaţia vopsitului. O vom face-o cu cel mai mare calm. In arta muzeologiei este nevoie de multă stăpînire de sine, multă perseverenţă şi calm, cel mai desăvîrşit calm.

Suntem obligaţi să tindem către perfecţiune; preparatele executate de noi să poarte pecetea unei deosebite griji pentru curăţenie, iar aspectul lor să fie imaculat—altfel e mai bine să dăm totul în rîpă.

Pentru păstrarea lui în muzeu e absolută nevoie de o cutie de lemn, capitonată pe dinăuntru cu hîrtie albă şi înzestrată cu un capac de sticlă, amenajat în aşa fel încît să fie posibilă manipularea sticlei în orice moment (vezi clişeul).

Modalitatea fixării o veţi găsi-o în timpul lucrului. Eu vă sfătui să bateţi două ace cu gămălie în fundul cutiei, introducîndu-le prin cele două labe dinainte (cleşte).

Rămîne să găsiţi locul în muzeu şi să fixaţi cutia pe perete.

In acelaş fel, fără nici o schimbare în procedură, se prepară şi crabul. Pe malul mării se găsesc uneori exemplare respectabile aruncate de valuri sau pescari. Păstraţi-

în soluţia de preparare, iar cînd vă veţi întoarce din vilegiatură — trataţi-l cu spirt şi formol, uscîndu-l după cum am făcut-o cu racul.

Se păstrează în cutie, după ce a fost vopsit.

Desvoltarea albinei

Viaţa albinelor prezintă un vast material pentru discuţii cu copiii. In astfel de discuţii e absolut necesar să posedăm preparate în legătură cu această viaţă. Pe lîngă aceste preparate e nevoie să avem şi o colecţie din produsele mierii şi a cerii.

Colecţia de apicultură ar avea două părţi distincte:

1. Partea tehnică.
2. Partea naturală.

Partea tehnică

Cunoscătorilor în apicultură nu le va fi greu să realizeze această parte. Cei ce sunt profani, vor studia cu multă atenţie „Călăuza stuparului" de Nicolăescu şi Stoinescu.

In orice caz se vor face unele sacrificii materiale pentru a se procura un model de stup: Dadan-Blat cu magazie, cu pereţi dubli şi perniţe de iernat, cu hrănitor artificial şi diverse instalaţii pentru creşterea reginei. Acestui stup i se va adăuga, în mărime naturală, restul instrumentelor: cuţitul de tăiat fagurii, afumătorul, etc. Complectarea colecţiei o vor forma fagurele artificial, materialele întrebuinţate la afumat şi în lupta cu duşmanii apiculturii.

Seria duşmanilor apicultorului şi a albinelor, precum şi plantele melifere şi prietenii albinelor formează o colecţie aparte, despre care vom vorbi în mod special.

Partea naturală

Pentru realizarea ei, e bine ca în luna Aprilie—Maiu să ne procurăm dela un apicultor o bucată de fagure ce conţine puiet muncitor şi o bucată cu puiet de trîntor; căutaţi ca în bucata de fagure să fie şi ouă şi larve de diferite vîrste, celule cu pupe acoperite. Din aceste bucăţi veţi alege, în primul rînd, ouăle. Acestea se colectează cu penseta şi se păstrează în formol (4%).

La rînd vin, larvele și pupele. Ultimele de obiceiu sunt închise în celule împachetate. Foarte atent vom rupe pielița ce acopere celula; capul pupei se găsește imediat sub pieliță și dacă penseta va fi introdusă prea adînc, riscăm să distrugem totul.

E bun următorul procedeu: pentru a evita stricăciunile, bucățile de fagure le veți arunca în apă clocotindă. Peste cîteva minute ceara se topește, iar larvele și pupele se separă. După răcire constatăm că acestea sunt acoperite cu un strat subțire de ceară. Pentru a-l îndepărta, aruncăm larvele și pupele în terbentină. Peste 24 ore terbentina dizolvă ceara și obiectele rămîn curate. După terbentină le uscăm pe o bucată de sugativă și le plasăm în formol 4%, ce se va schimba de 2 ori.

Prin acest procedeu, atît pupele cît și larvele capătă o culoare albă și se pietrifică, dar dată fiind siguranța lui e de preferat oricărui alt sistem.

Dacă doriți să aveți preparată dezvoltarea reginei, colectați o serie de „boturi"; în ele veți găsi diferite studii de dezvoltare.

Această parte a colecției apicole trebuie să conțină ouă, 6 larve, ce se vor alege după mărime, 6 pupe (vîrsta pupelor se constată după culoarea ochilor; din alb, ochiul ajunge pînă la o culoare cafenie închisă și după gradația culorilor, a pieptului și abdomenului), 1 albină bătrînă, regina și trîntorul. Fiecare din aceste obiecte va fi păstrat în eprubetă separată (mică) și cu etichetă respectivă. Soluția de păstrare definitivă e de 2% formol.

Totul e bine să fie fixat, cu ajutorul sîrmelor într'o cutie mare și plasat în colțul destinat colecției de apicultură.

Desvoltarea broaștei

Pentru acest preparat e nevoie să ne pregătim din timp și să urmărim cu perseverență complectarea lui.

Primăvara, de îndată ce încep a cînta broaștele e semn că începe depunerea ouălelor (icrelor). Le găsiți în bălți, pe lîngă malul din fața soarelui, sub formă de panglici lungi cu mici puncte negre. Aruncați-le în eprubeta cu formol.

Peste o săptămînă, dacă a fost cald, veţi găsi mormoloci; colectaţi-i.

Regulat din săptămînă în săptămînă vizitaţi balta şi cu ajutorul plasei din sîrmă prindeţi mormolocii la diferite vîrste: mormoloc cu un început de creştere a picioarelor dindărăt, cu picioarele din plin desvoltate şi cu coadă, mormoloc cu picioarele dinainte (uneori se găsesc mormoloci cu un singur picior); celelalte stadii vor arăta scurtarea cozii şi în fine o broscuţă mică. Totul se fixează pe o placă de sticlă, lipindu-se obiectele cu gelatină (gelatina se dizolvă în apă în proporţia $^1/_2$ pahar apă + 2 foi gelatină — se topeşte într'un vas cu apă caldă în care se introduce paharul), placa

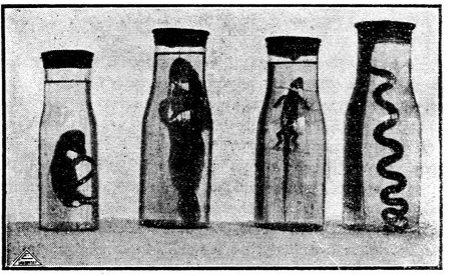

de sticlă va fi bine ştearsă şi uscată; pe locul însemnat se picură o picătură de gelatină caldă şi imediat altă picătură de formol. Peste acest amestec—se fixează obiectul dat, repede şi liniştit. Se lasă să se usuce şi după ce, în acest fel au fost lipite toate obiectele, se poate introduce în borcan). Se toarnă apă fiartă şi formol în proporţie de 2% şi se termină cu vopsitul cu asfalt lac.

Petru Ţanţu

(Va continua)

CRONICA

Cărți

V. Pavelcu: Psihologia Personalității, *I. Bazele Personalității,* Iași, 1939.

In psiho-pedagogia modernă și contemporană, accentul stărue din ce în ce mai mult pe valorile care hotărăsc orientarea ființei încă nedesvoltate—copilul—spre forma ultimă a evoluției creatoare, personalitatea. Intreg sistemul educativ dela noi și de pretutindeni, vizează această mare înfăptuire, *a omului reprezentativ prin virtutea creației...* Inmănunchind deobiceiu aspirațiile unei generații sau a unui popor întreg, într'o anumită epocă a desfășurării sale istorice, personalitatea eternizează de fapt voința activă a acelui popor, sublimată într'un proces de înfăptuiri măreție.

Structura personalității *devine,* se conturează funcțional și dimensional în raport cu *ușurințele hereditare,* cu factorii bio-chimici, cu influențele mediului social-cultural și cu asperitățile ambianței fizice. „Personalitatea reprezintă, în evoluția ei, o desfășurare de forțe, pe liniile fixate de constituția hereditară, în marginile limitelor înscrise în plasma germinală a înaintașilor noștri. In ajustarea și activarea acestor predispoziții, potrivit cu cadrele și forțele mediului înconjurător, se conturează fizionomia personalității noastre". (V. Pavelcu: Psih. Pers. p. 15).

Prin naștere, individul aduce cu sine un capital format din înclinări deosebite pentru anumite deprinderi. Hereditatea învestește pe noul om cu ușurințî, cu o sensibilitate ceva mai pronunțată pentru unele acțiuni și gînduri. In niciun caz ea nu oferă omului în germene, *forțe efective,* unelte de orientare și stăpînire a vieții. Acestea se încheagă din cele dintîi grație chemărilor exercitate de ambianță. Determinismul hereditar poate fi schimbat în direcția lui și chiar oprit de acțiunea mediului înconjurător. „Ființa noastră (deci și personalitatea) este, indiscutabil, rezultanta interacțiunii între acest determinism (hereditar v. ch.) și influența mediului". (Psih. Pers. p. 17).

„Mediul nu poate crea din nimic; el nu oferă decît *condițiile* pentru realizarea potențelor ereditare; el poate împiedeca sau favoriza aceste predispoziții. Un mediu cel mai *favorabil,* exercitînd influența sa asupra unui

individ cu predispoziţii superioare, ne va da un om eminent. Un copil mediocru, pus în acel mediu, se poate transforma într'un om normal. Individul cu moştenire precară, într'un mediu *inferior*, va rămîne sărac, iar copilul cu predispoziţii superioare, în acelaşi mediu, nu va putea depăşi media". (Psih. Pers. p. 30).

Urmează de aici că, *„personalitatea poate fi reprezentată ca o funcţie a doi factori: ereditate şi mediu"* (loc. cit. p. 31).

* * *

Dintre factorii bio-chimici ai personalităţii, vitaminele şi hormonii, cei din urmă se pare că au o influenţă extrem de importantă.

Vitaminele sunt principii alimentare cu molecula foarte puţin rezistentă la analizele chimice, din care pricină şi constituţia lor încă nu este precizată. Se găsesc în alimente, legume şi fructe şi sunt absolut necesare în cantităţi infinit de mici procesului economico-fiziologic al organismului. Lipsa lor aduce turburări organice şi îmbolnăviri. Dintre avitaminozele cele mai cunoscute, Beri-beri, Scorbutul şi Pelagra, ultima se întîlneşte des în ţară la noi. Şi aceasta din cauza consumului prea mare de porumb.

Vitaminele se bucură respectiv de următoarele proprietăţi: vitamina A (antixeroftalmică) influenţează schimburile intracelulare şi implicit creşterea şi reproducerea, asigură rezistenţa organismului la *infecţii* şi *intoxicaţii;* vitamina B (foarte complexă) este antiberiberică; vitamina C-antiscorbutica; vitamina D-antirahitică; E—joacă un mare rol în reproducere.

Cunoaşterea vitaminelor şi mai ales, a urmărilor nefaste pe care le aduce organismului lipsa lor din alimentaţie, impune un regim alimentar cît mai variat şi cît mai complect...

Hormonii sunt secreţiuni ale glandelor endocrine. Ei se varsă în torentul sanguin, în circulaţia limfatică „şi în sistemul nervos, venind astfel în contact cu fibrele nervoase, cum este cazul cu hipofiza (neurocrinie)" (loc. cit. p. 104). In rîndul glandelor producătoare de hormoni se găsesc: „epifiza, hipofiza, tiroida, paratiroidele, suprarenalele, timusul, pancreasul endocrin şi glandele genitale sau gonadele (ovarul şi testiculul). La acestea se mai poate adăoga şi mucoasa duodenală, care prin hormonul secreţiei activează secreţia pancreasului" (pag. 104).

Organismul se găseşte în posesiunea a *„două sisteme* pentru integrarea şi coordonarea activităţilor sale: 1) *sistemul nervos,* un mod telefonic de a transmite mesagiile sau excitaţiile şi 2) *sistemul humoral* (sau hormonal), un mod fluvial de a influenţa variatele părţi ale organismului, prin mesagii chimice, substanţe nutritive şi hormonale aflătoare în sînge" (p. 104).

Raporturile dintre un sistem şi altul sunt de indisolubilă interdependenţă. Incît pot fi cunoscute sub numele de *sistem neurohormonal,* înţelegînd prin această alăturare influenţele reciproce ale celor două sisteme în construcţie fizio-chimică şi psihică a vieţii organismului, nu schimbul efectiv de roluri în acest proces. Funcţiunile lor specifice rămînînd deosebite: unul, sistemul endocrin, regulează aspectul vegetativ al vieţii; celălalt, sistemul nervos, conduce în deosebi „funcţiile de *relaţie* cu lumea externă".

Din punct de vedere anatomic, glandele endocrine oferă „țesuturi specializate"—tiroida, paratiroidele, suprarenalele, hipofiza; altele au funcțiune mixtă, secretă intern și extern (având constituție anatomică adequată), pancreasul, ovarele, testicolele, glandele gastro-intestinale; „țesuturi neglandulare", cum ar fi mucoasa duodenală, care produce hormonul numit secretină și a cărui influență se exercită asupra pancreasului.

În interiorul sistemului endocrin „există o *interdependență* strînsă: 1) *simultană*, gen de colaborare care există, de pildă, în desvoltarea organismului, între tiroidă, suprarenală și posthipofiză (mai tîrziu și glandele genitale); 2) interdependența *succesivă* se vede în relațiile între antehipofiza și glandele genitale, între tiroidă și ovar; 3) interdependența *antagonistă* se constată, de pildă, în relațiile între adrenalină (care provoacă hiperglicemie) și insulină (care provoacă hipoglicemie)" (p. 105).

Tiroida, așezată în „regiunea anterioară și mediană a gîtului, învăluind tracheea și faringele", este compusă din doi lobi laterali uniți printr'un istm mijlociu. Reglează metabolismul „nostru bazal", fenomenele de creștere, pierdere și reconstrucție a țesuturilor organice. Secrețiunea tiroidiană excesivă mărește nivelul oxidațiilor celulare, producînd cu această ocazie, ridicarea temperaturii în organism. De aici și numele de *„caloriferul* organismului", cum i se mai zice.

„De tiroidă depinde desvoltarea oaselor, a țesuturilor conjunctive, a organelor sexuale, precum și desvoltarea sistemului nervos și, deci, a inteligenței. Oprirea în creștere—fizică și intelectuală a copilului (cretinismul), se datorește insuficienței de *tiroxină* (hormonul glandei tiroide). Dacă glanda secretează prea puțin, ritmul funcțiilor noastre intelectuale și fiziologice încetinează; individul este lipsit de interes și curiozitate, devine apatic, somnolent, cu o atenție greoaie, memorie slabă, gîndire înceată, stîngaci în mișcări și în general abătut, melancolic"... „Fără tiroidă organismul se stinge ca focul fără oxigen și întreaga viață sufletească regresează. Deficitul tiroidian încetinează întregul ritm al vieții sufletești", (p. 105—106).

Hipertrofia tiroidei ține de patologie, dă gușa care aduce după sine un întreg cortegiu de turburări organice și psihice. Afecțiunea tiroidei stă în strînsă legătură cu proporția de *iod* ingerată de organism. Tratamentul gușei cu iod s'a dovedit a fi destul de indicat. Preventiv mai ales, dă rezultate excelente.

Secreția exagerată de *tiroxină* se manifestă printr'o mobilitate capricioasă a psihismului individual. Hipertiroidianul „gîndește iute, vorbește mult și repede, este agitat, nerăbdător, impulsiv, trece ușor dela veselie la tristețe (și invers), dela sentimente de prietenie la cele de ostilitate. Un necaz ușor se transformă în anxietate, mînia ușoară în furie; dimensiunile atît ale grijilor cît și ale bucuriilor se exagerează enorm" (p. 106—107).

Paratiroidele, „situate, cîte două, de o parte și de alta lîngă glanda tiroidă, fiecare de dimensiunile unei gămălii de ac, domină metabolismul calciului" (p. 108). Hiperparatiroidismul provoacă „indiferența afectivă, iar deficitul hormonal produce o mare impresionabilitate, neliniște, anxietate și tendință de insomnie", (p. 108).

Epifiza, (glanda pineală) se găseşte situată „în interiorul craniului" între tuberculii quadrigemeni, în vecinătatea ventriculului al 3-lea, iar prin acesta din urmă se leagă (?) cu cavităţile bulbului şi a măduvei" (p. 108). Funcţiunea ei temperează avîntul în creştere şi în desvoltarea exagerată a sexualităţii. Suprimînd Epifiza, căpătăm „fenomenul unei pubertăţi precoce".

Timisul ţine de copilărie, ajută şi susţine creşterea. Hipertimicii sunt lipsiţi de stabilitate în voinţă şi în domeniul afectivităţii. Este important din punct de vedere pedagogic că „adolescenţii hipertimici sunt candidaţi la perversiuni sexuale şi morale", necesită deci, o atenţie specială din partea părinţilor şi a educatorilor, (v. ch.) (p. 109).

Hipofiza (glanda pituitară) nu depăşeşte ciliva m.m., iar în greutate variază dela 45—60 ctgr. Este aşezată la baza creerului, în şeaua turcească, întreţinînd legături numeroase cu organele înconjurătoare. Funcţiunile Hipofizei nu sunt încă precis descoperite. Rolul ei pare a fi însă cardinal în desvoltarea vieţii noastre organice şi sufleteşti. Secreţiunile lobului anterior influenţează creşterea. Abondenţa hormonului hipofizar la vîrsta adultă determină „hipertrofia extremităţilor superioare, inferioare şi cefalice: faţa lungită, nasul enorm, bărbia proeminentă, urechile mari, mîinile şi picioarele mari şi groase. Această hipertrofie se întinde şi asupra inimei, ficatului şi organelor genitale"...

„Cînd hipersecreţia se produce în copilărie, atunci asistăm la o creştere exagerată, care ajunge la gigantism, adesea însoţit de atrofia organelor genitale şi desvoltarea rudimentară a inteligenţei. Individul este depresiv astenic, apatic, somnolent" (p. 110).

Lipsa hormonului acestei glande provoacă piticismul, îmbătrînirea din chiar vîrsta copilăriei.

Un rol tot aşa de important îl are Hipofiza în procesul de fabricare şi distribuire a grăsimilor şi a proteinelor din organism. Obezitatea însoţită de atrofia glandelor sexuale, este una din formele maladive ale turburărilor hipofizare. Cu celelalte glande, Hipofiza stă în raport de dominanţă. Ea stimulează prin intermediul unor hormoni specifici, funcţiunea tuturor glandelor din sistemul endocrin, şi prin aceasta, hotărăşte într'o măsură apreciabilă, fizionomia vieţii noastre emotive.

Suprarenalele, „aplicate deasupra polilor superiori ai rinichilor", dau naştere la două feluri de hormoni. Unul este produs de partea corticală a glandelor *(cortin).* Lipsa acestui hormon dă boala lui Addison, caracterizată prin insomnie, hipotensiune arterială, cize gastrointestinale, pigmentarea pielii şi... moartea.

Regiunea medulară a glandelor suprarenale fabrică *adrenalina* „care odată vărsată în sînge în cantitate mai mare, excită sistemul simpatic, şi atunci avem un cortegiu de fenomene organice, care însoţesc obişnuit emoţia de *mînie:* paloarea feţei (prin constricţia vaselor sanguine), dilatarea pupilelor, hipertensiune, hiperglicemie (zahăr în sînge), glicozurie (zahăr în urină), tremurături, sbîrlirea părului, paralizarea muşchilor intestinali, sporirea globulelor roşii prin contracţia splinei, dilatarea bronchiolelor, accelerarea

respiraţiei cu sporirea ventilaţiei pulmonare şi oxidarea crescută a sîngelui (Cannou)" (p. 112).

In realizarea curentă a vieţii, adrenalina hotărăşte mobilizarea „rezervelor energetice de zahăr, păstrat de ficat, şi care trebuesc transportate pe calea sîngelui spre muşchi, transformîndu-se acolo în mişcări de apărare sau de atac şi diminuînd oboseala" (p. 112).

Pancreasul fabrică hormonul numit insulină, care echilibrează cantitatea de zahăr din organism, iar glandele *sexuale* încheie circuitul funcţional al existenţei noastre fiziologice prin îngăduinţa actului de reproducere.

Luate în parte şi în general, glandele endocrine se eşafodează la temelia vieţii noastre sufleteşti. Rolul lor efectiv în evoluţia normală a organismului nostru biologic, este operant şi în procesul de închegare al psihismului uman.

„*Temperamentul*, cu toate însuşirile lui (rapiditate, tărie, stabilitate, etc.), *variaţiile afective, inteligenţa* individului, toate au un substrat hormonal. *Cele mai importante instincte, ca foamea, setea, combativitatea, agresivitatea, iubirea - sexuală şi maternă, — toate sunt guvernate de chimismul neuroglandular*".

De aici rezultă că sistemul endocrin trebuie privit ca una din pîrghiile personalităţii.

Eugen Credinţă

Petre Georgescu — Delafras: *Cum am cucerit viaţa.* (Ed. Cugetarea). După un examen critic al tuturor faptelor săvîrşite de-alungul existenţei şi mai ales, după realizările care ilustrează aceste fapte, puţini oameni ar îndrăsni să se afirme drept nişte *cuceritori ai vieţii*. Şi este natural să fie aşa, din moment ce viaţa impune tuturor acelor care se împărtăşesc din isvorul ei o luptă aceibă continuă, oferindu-le de obicei în schimb multe şi mari... înfrîngeri.

Războiul urii şi al cotropirii este temporal. Victoriile lui sunt pătrunse de şubrezimea excepţională a faptelor care degradează omenirea. Ele pun în valoare reziduri din străvechile moşteniri biologice, actualizează fragmente din epopeea animalică a omului. Încăierarea cu viaţa rămîne însă o veşnică permanenţă. *Războiul vieţii*, angajează partea nobilă din cuprinsul fiinţei omeneşti pe întreg parcursul ei. Orice triumf însemnînd de fapt, o poziţie nouă pentru alte cuceriri întru binele şi progresul general omenesc. În procesul de subjugare şi stăpînire a naturii, în acţiunea de canalizare a forţelor sociale pe drumul întîlnirilor cu armonia constructivă, uneltele cele mai puternice îşi au rădăcina în suflet, în latura activă şi conştientă a structurii noastre psihice. Munca cinstită, perseverenţa, dragostea de adevăr, de bine şi de frumos, pacea, libertatea, respectul practic faţă de tot ce este virtute umană şi creştină, iată armele, singurele arme de cucerire a vieţii... Prin ele, omul se ridică deasupra mediului animalic din jur, graţie lor învinge obstacolele ce-i stau neîncetat în cale reuşind pînă la urmă, să se depăşească în creaţii de interes general, în opere de temelie pentru evoluţia culturală, tehnică, morală sau economic-socială a statului respectiv.

In această ordine de idei, d. Petre Georgescu—Delafras, fondatorul şi actualul conducător al editurii „Cugetarea", ne oferă un mare exemplu. D-sa ne descrie pe suprafaţa a peste trei sute de pagini, linia de evoluţie a propriei existenţe, minunată artă, adevărat imn, închinat muncii, adevărului şi binelui obştesc. Rămas orfan de mamă la vîrsta de 4 ani şi de tată la 14, silit să părăsească liceul pentru a se angaja ca ucenic tipograf, muncind din greu ziua şi instruindu-se noaptea, iar mai tîrziu, ducîndu-se la Paris pentru a căpăta orizonturi noui în arta tipografică; întemeietor de familie şi părinte a 3 copii, d. P. Georgescu — Delafras, a înlăturat orice obstacol şi a învins toate greutăţile neprevăzute din calea vieţii sale, numai *muncind, fiind econom, punctual, perseverent şi cumpătat.*

Insufleţit de virtuţile acestea numai, a putut ajunge în scurt timp, din ucenic tipograf, lucrător, corector şi apoi conducător, editor şi proprietar de tipografie, iar astăzi unul din adevăraţii susţinători ai scrisului rominesc şi prin aceasta, unul din răspînditorii gîndului naţional între hotarele autohtone şi dincolo de linia lor, în fluviul spiritualităţii universale.

A cucerit vieaţa şi totuşi se luptă cu dînsa. *Vrea* noui victorii asupra ei şi cînd nu va mai putea, sarcina va trece pe umerii copiilor săi. „Copiii mei vor continua să facă ceea ce n'am mai putut face eu, mai ales că sarcina lor va fi mai uşoară decît a mea. (Ei nu vor fi începători, vor fi continuatori, v. ch.).

Iar dacă vor voi să se inspire din vieaţa oamenilor mari ai omenirii, ei trebue neapărat să cunoască mai întîi vieaţa tatălui lor şi să caute să-i urmeze pilda.

Şi să nu uite copiii mei că adevărata mulţumire în vieaţă o găseşti numai în muncă înţeleaptă şi creatoare, care duce la adevărata cucerire a vieţii.

Iar fericirea, marea fericire a vieţii, să nu aştepte să le vină din altă parte, ci să şi-o găsească singuri în sufletul lor, în conştiinţa datoriei împlinite, atît faţă de ei, cît şi faţă de lumea din jurul lor".

Un adevărat catehism al bunei şi fructuoasei conduite în vieaţă. Dar cine mai stă să-l înveţe şi mai ales, să-l aplice? Care tînăr *voeşte* cu tot dinadinsul să cucerească vieaţa?...

Vasile I. Chicu

Pavel Dan: Urcan Bătrînul — nuvele. Ed. Fundaţia Regală — Regele Carol II.

John Galsworthy: Tenebre — roman tradus de E. Giurgea — Naţională, Ciornei.

Pavel Dan, scriitor ardelean, moare la vîrsta de 30 de ani. Scrisul lui Pavel Dan, merge pe urma înaintaşilor săi: I. Slavici, L. Rebreanu, I. Agîrbiceanu, Petru Neagoe. Acelaş scris ardelenesc realist, robust, de mare respiraţie epică; dar în care din cauza morţii premature, întîlnim un talent în plină eflorescenţă epică, pare neformat, nematurizat, necristalizat complet.

Soarta şi destinul tragic al morţii şi muncei literare, a lui Pavel Dan, ne aminteşte de acea recoltă tînără de scriitorii pe care toamnele şi primă-

verile romîneşti ni i-au smuls în plin elan al tinereţei creatoare: Cantonieru A. Călinescu, A. Sahia, A. Holban; şi, acelor creatori care erau aproape de, cristalizarea definitivă a talentului: Giò Mihăiescu, Mateiu Luca Caragiale, G. M. Zamfirescu.

Intr'o ţară ca a noastră, în care pînă mai eri, alaltăieri, scriitorul era privit ca un desmoştenit al societăţi, de îndată ce ursitoarele îl ungeau cu mir la leagăn; un paria, un încureă lume, între afaceriştii, potentaţii zilei, Dinicii Păturică, scriitorul era destinat ca să termine într'un balamuc ori sanatoriu.

In volumul acesta de nuvele, care e un omagiu adus scriitorului după moarte, cu o frumoasă prezentare de d. I. Chinezu, se cuprinde activitatea literară a lui Pavel Dan, toate schiţele şi nuvelele, risipite în revistele literare ale Ardealului.

Scrisul lui Pavel Dan, e un scris chinuit, muncit, integrat în vitalitatea satului, în obiceiuri, tradiţii, folclor.

Ţăranii din cîmpia Ardealului sunt acei oamenii care duc viaţa primitivă, după legile naturii, acei oameni plini de patimi avide, răzbunări, răutăţi, instincte ancestrale, dar pe care-i simţim puternici, prin ataşamentul lor de pămînt, de concepţii şi credinţi populare.

— Urcan Bătrînul, Inmormîntarea lui Urcan Bătrînul, Friveghiul, Copil răpit — unde întîlnim o împletire de realism cu fantasticul, explorînd folclorul popular — sunt bucăţi care pot figura în antologia nuvelei romîneşti.

Pavel Dan, este o pierdere mare pentru generaţia tînără, pentru scrisul romînesc.

Tenebre—Literatura engleză, în traducerea d. lui. Giurgea, aduce servicii mari literaturii romîneşti prin cunoştinţa maselor de cititori cu scriitorii englezi.

O seamă de traduceri interesante, din această literatură, au apărut în ultima vreme în vitrina literară.

— Tenebre, este o carte de dragoste, adînc umană, în care ni-se descrie iubirea tragică, fatală, tenebroasă, a patru eroi: Gip, Vinton, Fiorsen, şi Summerhay.

Gip, fiică nelegitimă a maiorului Vinton, e o femeie fatală. Cînd apare pe lume, mamă-sa moare. Mai tîrziu, murind tatăl ei legitim, o ia maiorul Vinton ca fiică adoptivă, tatăl ei real. Asemănarea ei cu mamă sa e amintirea veşnică pe care e răstignit maiorul. Frumuseţea ei asemănătoare cu mamă sa, o face să fie iubită de tatăl ei mult.

Mai tîrziu, ea se căsătoreşte contra voinţei tatălui ei, cu muzicantul Fiorsen. Dar această căsătorie, de pe urma căreia are o fetiţă: „Mica Gip", cu un om capricios, desfrînat, o face să fie nenorocită. Fuge de el şi trăieşte cu un prieten Summerhay, fiind cotropită de adevărata pasiune uluitoare a dragostei. Devine geloasă, el moare în urma unui accident; tatăl ei stă mereu în preajma ei, ocrotind-o, iubind-o.

Frămîntările, procesul acesta sufletesc de care e chinuit fiecare din jurul ei, e redat cu multă căldură, pătrundere, adîncime.

Mihai Spiridonică

Gheorge Gatmaniuc. *Memorator pentru examene—preţul 200 lei.*

In primul rînd de ce Got-man-iuc şi nu Hatman-iuc? Dar e o chestie derizorie. Principalul e opera.

Memoratorul cuprinde sinteza a 37 manuale şi e destinat celor ce se pregătesc fie pentru definitivat, fie pentru examene de admitere, fie pentru cei ce se pregătesc să păşească în Şcoala Normală Superioară.

Are multe greşeli, cauzate de tipar şi corectură, are şi unele greşeli de fond, dar dacă ţinem cont de faptul că colegul e tînăr şi mai ales în bresla „scriitorilor", că încă n'a avut de-a face cu zeţari şi tipografi şi că greşelile i-au fost aduse la cunoştinţă de către mulţi colegi binevoitori şi a căror bună voinţă s'a mărginit numai cu atît, zic—dacă ţinem cont de toate acestea—opera este bună şi mai ales utilă.

D-sa a introdus unele inovaţii ce nu se găsesc în celelalte „Chei" sau „Memoratoare". Vine cu: Cooperativa şcolară; Metode, curente şi sisteme noi în pedagogia contimporană; Metode pentru studiul individualităţii etc.

In cele 424 pagini sunt adunate cunoştinţe suficiente pentru un candidat la definitivat, iar felul cum sunt sintetizate aceste cunoştinţe e chezăşia că cei 200 lei nu vor fi cheltuiţi inutil.

Colegii şi colegele pot procura Memoratorul cu convingerea că sunt în posesia unei cărţi utile şi că, totodată, fac un gest de solidaritate colegială ajutînd—mai ales—la plasarea operei.

D-lui Hatmaniuc îi dorim să păşească la editarea unei noi ediţii — cît mai curînd—adăogînd şi restul materialului pregătit şi revizuind actuala ediţie.

Petru Ţanţu

Reviste:

Revista generală a învăţămîntului — anul XXVII Nr. 7—8 Sept.—Oct. 1939. Fondator: *Spiru Haret.*

Intregul număr — ca de obiceiu — e în cadrul strict al cerinţelor unei reviste pedagogice.

Nicio notă disgarmonică, nicio abatere dela linia impusă — o seriozitate sobră ce impune şi te face să întorci pagină după pagină cu evlavie.

Numele celor ce semnează slova, dau revistei greutate, iar problemele atacate sunt de actualitate.

* * *

Viorica Fărcăşiu aduce „Gînduri la început de an". Sunt gînduri legate de vremurile care le trăim şi îndemnuri pentru o seninătate şi încredere de care au nevoie copiii de azi, puşi la grea încercare.

Iosif I. Gabrea.— „Pedagogia ca ştiinţă şi obiect de învăţămînt".

Desprindem: In cultura pedagogică din Romînia, se pare că s'a stăruit în eroarea, pe care Conunius o constata în cultura timpului său: „Cultura

multora, spunea el, și poate chiar a celor mai mulți constă numai dintr'o simplă nomenclatură ; adică, ei știu să citeze expresiunile altora.

Cultura aceasta este numai o grămădire de complicațiuni fără legătură și fără să poată da rod. Știința formată numai din diferite date și opiniuni nu este bună la nimic".

Nu s'a înțeles, în același timp, corectivul, pe care îl propunea același înțelept gînditor: „Oamenii trebuiesc inițiați, pe cît e posibil, să nu devină înțelepți din cărți, ci să cunoască și să examineze lucrurile prin ei înșiși, iar nu prin observațiuni și mărturisiri streine.

Să nu învețe nimic, întemeindu-se numai pe autoritatea altora ! A învăța pe tineri cum se cuvine, nu înseamnă a le vîrî în cap o mulțime de cuvinte, fraze, expresiuni și opiniuni din diferiți autori, ci a le deschide calea să priceapă lucrurile ! Să li-se deschidă izvorul cunoașterii realității ! Să li-se arate lucrurile așa cum sunt în realitate, nu ceea ce au zis și au scris unii sau alții despre ele. Așa se face că cei mai mulți se reped asupra autorilor spre a extrage din ei anumite opiniuni și a prezenta științele ca un fel de haină peticită.

D-l prof. *Petre V. Haneș:* „Problema tineretului în alte țări".

O amplă demonstrație a fenomenului trăit de tineretul de azi — ce duce o luptă dîrză contra vechii generații și-i cere locul, dar numai acolo unde nu e nevoie de muncă (funcțiuni), pe cînd profesiunile libere, comerțul, industria, agricultura sunt sistematic evitate; acestea cer sforțări și aduc un venit imprecis.

Explică cauzele supraproducției muncitorilor intelectuali, cauză creată de cerințele ivite, imediat după războiu, în domeniul diferitelor profesiuni, iar ca rezultat crearea diferitelor școli de formare a profesioniștilor intelectuali dîndu-se și o instrucție pripită. De îndată ce aceste cerințe au fost satisfăcute, s'a creat supraproducția, de unde, șomaj intelectual, greve studențești și lupta contra vechii generații „cauza tuturor relelor".

Ca rezultat: suprimarea libertății pentru tineret, suprimare ce satisface acest tineret — libertatea fiind înlocuită prin încadrarea obligatorie în organizații de tot felul.

Apoi — tabere de muncă, obligatorii, voluntare sau semivoluntare, constituie și ele un leac — acestea din urmă n'au reușit în Statele Unite.

În acele țări, unde tineretul și-a ajuns scopul, se resimte influența exuberanței lor, entuziasmului, optimismului, porniri spre exagerare și extremism — caracteristice ale tineretului — aceste țări se resimt, zbuciumul și neliniștea tineretului conducător revărsîndu-se peste întreaga națiune.

D-na Maria I. Gabrea ne aduce noutăți cu articolul „Individualitatea în străjerie".

D-sa răstoarnă actuala părere că „străjeria, prin colectivismul ce-l practică a distrus individualitatea", ori observînd unitatea principală „cuibul" constatăm contrariul.

Neînțelegerea provine din confuzia ce se face între individualismul scop și cel anarhic. Acesta din urmă care tinde către a se opune colecti-

vității — n'a fost preconizat de niciun sistem pedagogic — afară de sistemul lui Max Stirner.

Ori — deși Rousseau cere izolarea copilului, o cere cu un scop (individualism scop): mai tîrziu acest individ încadrîndu-se în societate — o va forma, creînd o societate mai bună. Același lucru la Nietzche în „supra omul" lui. În ceea ce privește străjerla, această unitate pedagogică tinde la formarea individualității în cadrul cuibului.

Șeful de cuib este o unitate bine definită, gospodarul, casierul, secretarul sunt individualități cu calități date în direcție dată.

Pentru a-i plasa la locul lor, străjerii trebuie să fie cercetați, studiați ca nu cumva să dăm greș în momentul cînd vom da însărcinarea dorită.

Apoi gruparea pe specialități cere studii de individualitate. Chiar la centrele de inițiere se caută o metodă potrivită pentru a putea stabili individualitatea cursistului.

Pentru moment există o ezitare între cele două metode. 1. Metoda cunoașterii prin șeful de centurie. 2. Metoda prof. Zapan — cunoașterea prin camarazi.

Fișa are un mare rol în străjerie și e menținută ca o obligație prin legea inv. primar din 1939.

Însăși concursurile, urmate de recompense nu sunt decît recunoașterea individualității creatoare.

Toate acestea demonstrează categoric că străjeria nu poate trăi fără individualism, aceasta sporind solidaritatea ei organică și promovînd colectivitatea.

V. P. Nicolau. „Cunoașterea și înțelegerea individualității". D-sa se ocupă în acest articol de:

1. Condițiunile ce trebuiesc îndeplinite de educatorul chemat să completeze fișa (subiectul cercetător).

2. Condițiunile ce trebuiesc respectate cu privire la elevul cercetat (obiectul cercetării).

3. Condițiunile ce trebuiesc avute în vedere cînd e vorba de metodă, de procedeele ce vor fi utilizate (raportul dintre subiect și obiect).

Dată fiind importanța studiului, ne permitem să rezumăm fiecare punct tratat.

1. Condițiunile ce trebuiesc îndeplinite de educator. În două trăsături energice atrage atențiunea că studiul individualității nu e o problemă ce privește numai epoca școlară și numai pe educator.

Preconizează un carnet ce va fi înmînat părinților atunci cînd se va face declarația de înscriere la oficiul stării civile, carnet a cărui date vor fi completate de către moașe sau doctor, oridecîteori aceștia vor veni în contact cu copilul. Și...

Studiul individualității nu trebuie privit ca o chestie ce privește numai pe medicul școlar, profesorul diriginte și profesorul de psihologie.

Precizează: A-și cunoaște și a-și înțelege elevul e o datorie sfîntă pentru educator.

După această introducere trece la „enumărarea condiţiilor ce trebuiesc respectate de educatorul care întreprinde studiul individualităţii".

1. Înlăturarea prejudecăţilor, a ideilor preconcepute datorite: a) opiniei publice; b) autorităţilor ştiinţifice; c) propriei noastre persoane.

Grupează la opinia publică:

Părinţii care sunt chemaţi să dea informaţii. Aceştia judecă, în majoritatea cazurilor, pe copiii lor în mod subiectiv, cu multă părtinire. Ne face atenţi în a urma calea medie între tendinţa unor părinţi de a vedea într'o anumită lumină — extrem de favorabilă — pe copiii lor şi tendinţa altei categorii de părinţi ce au o atitudine mai puţin înţelegătoare, mai puţin favorabilă copilului lor.

Pentru a media conflictele ivite între părinţi şi copiii lor adolescenţi educatorului i-se cere: a) Cunoaşterea evoluţiei eului elevilor; b) Cunoaşterea mediului natural şi social în care trăieşte subiectul cercetat precum şi a celui ce informează.

Educatorul care întreprinde anchete şi nu ţine seamă de schimbările ce le suferă sufletul omenesc în anumite epoci şi mai ales de atitudinea ce o pot lua părinţii faţă de aceste schimbări şi trage concluzii grăbite, nu va face decît să piardă timpul şi să încurce procesul de educare.

Educatorul nu trebuie să uite că mulţi părinţi îşi cunosc copiii mai puţin ca ei, neputînd da informaţii prea precise, simţindu-se cu conştiinţa împăcată dacă au asigurat existenţa copiilor săi.

Educatorul să nu uite un fapt: părinţii, ori cît de bătrîni ar fi copiii lor, pentru ei rămîn tot copii.

Cercetările vor fi cu mult uşurate dacă educatorul va şti să cîştige încrederea părinţilor pînă acolo, încît părintele să nu vadă în educator un călău, ci un om ce-i iubeşte copilul. Educatorul sa aibă o atitudine binevoitoare, atentă faţă de orice părinte, indiferent de situaţia lui socială.

In rezumat: izvorul informaţiilor ce ni-l oferă părinţii, este un izvor întemeiat, însă nu singurul. El trebuie controlat şi verificat.

Alt element care poate contribui la formarea opiniei educatorului este: pedagogii ce vin în contact cu elevii.

Aceştia pot da informaţii bune, mai ales pentru a controla exactitatea părerilor celui ce completează fişa.

Aprecierile învăţătorului adesea sunt subiective, accentuate de lipsa de interes pentru subiectul cercetat şi din lipsa de cunoştinţi psihologice.

Adesea, copiii ce după înfăţişare sunt cu totul antipatici, devin simpatici de îndată ce sunt priviţi cu înţelegere.

Şcoala Albei—anul VI Nr. 8 pe Oct.

Revista învăţătorilor din jud. Alba.

Un document al unei munci depusă de grupul conducător, vine cu un cuprins bine chibzuit.

D-l I. Raica—inspector şcolar aduce în „Note din inspecţii" o căldură

în cuvinte simple şi un gînd pentru toţi „Totul este în funcţie de om", deci omul sfinţeşte locul.

Rîndurile d-lui inspector şcolar ne umple sufletul de mirare şi ne fac să simţim un fior nou. Prea suntem deprinşi ca cei mari să vadă în noi o haită lipsită de bun simţ, căreia nu-i poţi găsi nimic bun.

Sunt cuvinte ce ne mişcă şi ne face să ducem greul ce ne apasă, cu mai mult elan.

D-l George Cucu descrie excursia la Stâna de Vale—articolul poartă acest titlu.

D-l Aurel Raţiu semnează în „Scrierea frumoasă în şcoala primară", dîndu-ne un scurt istoric al evoluţiei scrierii.

„Un prim progres în predarea scrierii frumoase se realizează atunci cînd, Alfred Dürer din Nurenberg, preconizează metoda genetică. Această metodă cere ca literile să fie tratate în ordinea în care ele se nasc unele din altele, ţinîndu-se cont atît de greutatea cît şi de elementele lor constitutive".

Metoda liniară preconizează introducerea liniilor orizontale şi oblice, uşurîndu-se, în acest fel, învăţămîntul scrierii. Atunci cînd aceste metode au fost unite s'a adus o nouă uşurare în predare. Actualmente aceste metode sunt îmbunătăţite de pedagogii ce s'au ocupat de această chestiune.

D-sa demonstrează că însemnătatea acestui obiect se deduce din scopul pe care-l urmăreşte.

1. Scopul formal, desvoltîndu-se simţul de observaţie, a dexterităţii digitale, a atenţiunii, imaginaţiei şi raţionamentului, iar paralel se dezvoltă răbdarea, curăţenia, ordinea, perseverenţa.

2. Scopul material: urmăreşte deprinderea unei scrieri simple şi plăcute.

Dat fiind faptul că copilul învaţă scrierea imitînd şi că instinctul de imitaţie este caracteristic copilăriei, putem cu uşurinţă folosi această lege psihologică.

In rezumat: pentru ca fixarea literii să se facă cît mai bine e necesar ca copilul să cunoască modelul sau litera nu numai în întregul ei, ci şi părţile din care se compune (semnele grafice). Acestui procedeu de analiză îi urmează altul: de sinteză, care începe atunci cînd copilul execută ceea ce i-s'a fixat în memorie.

Ca atare: exerciţiile vor fi aranjate după elementele lor constitutive, gradîndu-se greutatea scrierii.

La controversa ivită între medici şi pedagogi: care scris e mai igienic, cel oblic sau cel drept? aduce concluzia creată după multe cercetări: scrierea dreaptă este mai igienică, mai uşoară.

In predarea lecţiunilor să se ţină cont de metoda analitico-sintetică şi de forma interogativă (diectică).

Multă însemnătate are şi corectarea, deşi aceasta cere mult timp dela învăţător.

Corectarea va fi colectivă cînd se vede aceeaşi greşală la toţi, şi individuală cînd e la un singur individ.

Dat fiind scrisul detestabil al elevilor dela şcoalele noastre--scris care merge pînă a fi ilizibil, problema scrierii şcolare prezintă, azi, o importanţă primordială. Intrebîndu-ne care sunt cauzele acestui dezastru, credem că nu dăm greş dacă afirmăm categoric: *tăbliţa.*

Copilul e lăsat să scrie în voia lui, cînd drept, cînd oblic spre stînga, cînd oblic spre dreapta, mîna lui nu este purtată de o forţă exterioară.

Ori nu se întîmplă aşa ceva atunci cînd se întrebuinţează caietele cu liniatură oblică—tip german.

Deşi învăţătorul are de pierdut foarte mult timp, căci este *obligat* să poarte mîna fiecărui elev în parte, pentru a folosi enigmatica memorie musculară.

Dar de îndată ce toate semnele grafice ce compun literile, sunt învăţate, deprinse de elevi, iar denumirile lor cunoscute (cîrlig, baston, zală etc.) totul merge în modul cel mai perfect posibil. Propunătorul nu va face altceva, la predarea scrierii literilor, decît să denumească semnele grafice ce compun acea literă.

Chestiunea fiind de actualitate vom reveni cu detalii.

Numărul se încheie cu Note şi Informaţii şi partea oficială, ce cuprinde ordine şi dispoziţii.

Intregul număr e plăcut la înfăţişare şi ca execuţie tehnică menţinînd la nivel obligaţiile-i didactice.

Symposion—anul II, Nr. 4 - 5, Octombrie, 1939. str. Iuliu Maniu 39 Cluj.

Pe masa redacţiei o revistă nouă. O surpriză plăcută : Symposion. Coperta de o simplicitate majestuoasă. Taiu repede foile. Sunt versuri. Intotdeauna cînd dau de versuri, las totul pentru mai la urmă şi citesc cu nesaţ, caut, caut cum caută căutătorul de aur, vîna ce-i va aduce bogăţie, libertate şi scăpare, scăpare de cătuşele lobăgiei.

Eu caut aceiaşi scăpare spre înălţimi pe unde m'a purtat versul lui Coşbuc, Topîrceanu, Goga sau Vasile Militaru.

Citesc lacom strofă după strofă şi trist, dezamăgit—închid volumul. Sunt aceleaşi rînduri pe care le găsesc peste tot, în Gîndirea, în Convorbiri Literare, în Pagini Literare, în Romînia Literară—peste tot.

Versuri grele, obositoare, aducătoare de deziluzii, versuri chinuite şi pline de chinuri, scrise nu pentru mine, om cu minte simplă, scrise pentru cei puţini, cei aleşi să înţeleagă. Eu rămîn cu nostalgia versului care tulbură şi cîntă pe struna sufletului gata să prindă tot ce-i e aproape, tot ce-i e drag.

Sunt două poezii de toamnă, le semnează Radu Stanca. Sunt pline de funerarii, de morţi, de rînjetul hîd al unui înţeles straniu, de braţe reci ce se'ntind şi mor.

Sunt două poeme; le aduce C. S. Andesco. Intîlnire şi Peste lut—sunt două poeme şi atîta tot.

Mai sunt două poeme. E Poemul Toamnei scris de George Sfîrlea, poem cu ciocli, cu prohoduri, cu clopote de fum, cu dureri grele ca durerile facerii, cu fumegaiu de cadelniţă ce tămîiază lugubru calea:

Fiecare frunză căzută lipeşte bandaj pe rănile lui mari desfăcute.

Şi toate versurile din veştede zile şi din azururi întristate's făcute.

Mă ucid visele—negre săgeţi ce-mi spoesc cu funingini stîrvul poemului'
Tot d-l Sfîrlea semnează celălalt poem,
Poemul singurătăţii.

L'am cetit, ca un novice, de mai multe ori. L'am cetit, căci vreau ca odată şi odată să pun capăt neghiobiei mele—*vreau să pot ceti printe rînduri, să găsesc adevărul.* Degeaba-mi chinui sărmanul creer, e atît de departe dela pigmeu la Prometeu.

Nu ştiu dece am căutat să aştern tristeţea mea în aceste rînduri, dorul meu pentru o muzică pusă'n vers şi am trecut peste nuvela d-lui V. Copilu—Chiatră „Căţelul Pămîntului". D-l Copilu Chiatră ştie să cioplească imagini de „chiatră" din material de „Copil"—imagini dure. Am simţit barda tăindu-mi fluerul piciorului, aşa cum, poate-că a simţit-o Indrii.

Am simţi în mine sufletul Indrii şi am trăit eu gîndurile lui, darurile lui pentru Paraschiva. Am trăit tot zbuciumul primitiv al sufletelor primitive.

A murit Culaie strivit de pămîntul galerei subterane, l'a bucurat pe Indrii această întîmplare căci putea să se gîndească în voie la Paraschiva. Căci frate-s'o Culaie i-a interzis s'o facă.

Iar cînd buştenii vin peste dînsul şi-i prind un picior—şi-l taie cu barda ca să nu fie strivit—şi plînge'n poala Paraschivei pe cînd, nu departe, ţipa a rău „Căţelul pămîntului", aşa cum o făcuse la moartea lui Culaie.

D-l Chiatră este un bun cunoscător al limbii vorbite în provincia depărtată; pentru noi cuvintele sună straniu şi ne întrebăm cam ce înţeles ar avea: ţîrcotit, îmburda, răcădi, comăndare, volgăbirău, jireada, zugna etc.

Schiţa d-nei Petronela Şandru-Negoşanu „Copiii" e de o reală valoare psihologică, D-sa dovedind cunoaşterea adolescenţii şi a momentelor de ruptură în sufletul unui copil—tînăr. Dovadă Andrei şi păţania lui cu ursul păţania dorită de el cu ardoare, pentru a se pune în rîndul oamenilor mari.

Lilica Nacu traduce din greceşte „Maternitate". E greu să redau marea tragedie cuprinsă în mica schiţă. Traducerea e complect reuşită, reuşind pînă la a reda nuanţele unei dureri sufleteşti şi a unei mile atotînţelegătoare în sufletul unei mame, atunci cînd apropie de sînul ei bogat în hrană, gura unui copil strein şi desfigurat.

Cronica e bogată. Ingrijită şi aranjată ca interiorul unei femei cochete, savante şi înţelepte.

Acelui ce a avut gîndul bun de a o trimite nouă, nu putem decît să-i mulţumim pentru clipele de tensiune sufletească pe care ne-a procurat-o comoara de gînduri cuprinse în cele 93 pagini.

Institutul de cercetări sociale al României Regionala Chişinău, dă la iveală tomul II al Buletinului său.

O operă imensă cuprinsă în 650 pagini. Tipărită în condiţiuni excelente şi închinată în întregime cercetărilor dela Copanca.

Planşele, hărţile, diagramele şi fotografiile cu care e înzestrat acest document al energiei omeneşti, demonstrează în modul cel mai explicit toată viaţa unui sat ca Copanca.

Satul e studiat şi prezentat de cei mai buni specialişti în diferite domenii.

D-l N. Florov prezintă—Agrogeologia acestei regiuni.
D-l N. N. Moroşan—Geologia.
D-l A. Arvat—Studiază vegetaţia regiunii Copanca.
D-l D. Barbu—Căsătoria şi raporturile etnice dintre Moldoveni şi Ruşi.

Cu acelaş succes şi tot atît de documentat sunt expuse chestiunile ca: Fauna, vinatul şi pescuitul; Locuinţa, Preistoria, Procesul de stratificare etnică, Agricultura, Animalele domestice, Viaţa economică, Starea culturală, Datine de Crăciun, Cîntecul popular, Infracţiuni şi reacţiuni morale — studiate de d-nii: M. A. Enişteа. Gh. I. Nistor, O. C. Necrasov, S. Bogos, P. Gujă, Gr. Vrabie, P. Grossu, P. Ştefănucă, V. Popovici, V. Cotigă, etc.

Buletinul se încheie cu o bogată cronică, cuprinzînd: Idei şi fapte, recenzii şi bibliografie, şi ca încheiere un rezumat în limba franceză.

P. Ţ.

Reviste şi ziare primite la Redacţie

„Ogorul" — gazetă de atitudine creştină — pe Noemvrie. Redacţia str. Ştirbei Vodă 174, Bucureşti.

* * *

„Gazeta Transilvaniei" — fondată în 1838 de Gh. Bariţiu, Calea Victoriei 35 — Braşov.

* * *

„Solidaritatea" — ziar, str. Decebal 7, Carei.

* * *

„Voinţa Şcoalei" — Foaia învăţătorilor din Bucovina.

* * *

„Neamul Romînesc pentru popor" — Nr. 20, pe Octomvrie — Vălenii de Munte.

* * *

„Revista Asociaţiei Învăţătorilor" din Bălţi — Nr. 8—9, pe Septemvrie—Octomvrie 1939.

* * *

„Revista Şcolii" — Organul Asociaţiei Învăţătorilor din Botoşani, Nr. 7—8 pe Septembrie—Octombrie 1939.

* * *

„Insemnări Ieşene" — anul XII, Nr. 11 pe Noembrie, str. Păcurari 32, — Iaşi.

Buletin profesional

Sărbătorirea învăţătorului Ministru D. V. Ţoni

In ziua de 26 Octomvrie în aula Academiei Comerciale din Bucureşti, consiliul g-ral al Asociaţiei g-rale a învăţătorilor, în cadrul unei şedinţe solemne a prăznuit împlinirea a 10 ani dela întemeierea Asociaţiei noastre g-rale unitare. Cu această ocazie a fost sărbătorit d-l D. V. Ţoni, subsecretar de stat la M. E. N. şi preşedinte pe vieaţă al acestei Asociaţii.

D-sa în cuvîntul de deschidere a subliniat importanţa actului ce s'a săvîrşit 10 ani în urmă—unirea tuturor asociaţiilor învăţătoreşti într'o singură asociaţie—arătînd că această asociaţie a devenit „o cetate vie de crez, de muncă laolaltă, de înfăptuiri, de nădejdi şi de biruinţe comune".

D-l T. Iacobescu a relevat trecutul mişcării învăţătoreşti, insistînd în deosebi asupra epocei de înălţare şi prestigiu a acestei bresle, atît de importantă în vieaţa naţională şi socială a Statului Romînesc.

Au urmat apoi cuvîntările omagiale ale reprezentanţilor Asociaţiilor profesionale din ţară.

Din partea Asociaţiilor din Basarabia cuvîntul l-a rostit d-l I. Arhip—preşedinte de Lăpuşna.

Seria cuvîntărilor a încheiat-o d-l Ministru D. V. Ţoni, care a mulţumit tuturor pentru manifestaţia de solidaritate şi simpatie arătată cu prilejul actului sărbătorit.

Cu această ocazie a fost adresată M. S. Regelui următoarea telegramă:

Membrii Comitetului central şi preşedinţii tuturor secţiunilor judeţene ai asoc. unitare a învăţătorilor, adunaţi în Bucureşti, în consiliu general, cu prilejul împlinirii a 10 ani dela întemeierea asociaţiei, Vă aduc Majestate închinarea dragostei şi devotamentului tuturor învăţătorilor din ţară şi reînoesc legămîntul solemn de a fi toţi pînă la unul, la locul fiecăruia de muncă şi răspundere, împlinitori ai marilor porunci ce alcătuesc din hotărîrea şi prin înalta pildă a Majestăţii Voastre, crezul Neamului romînesc.

Sănătate Majestate! **Ţoni**

Preşedintele Asociaţiei Generale a Învăţătorilor din Romînia

La această telegramă d-l D. V. Ţoni a primit următorul răspuns:

„Mulţumirile Mele cele mai calde învăţătorimii întrunită la Bucureşti, pentru devotatele ei sentimente". **CAROL R.**

In ultimul moment ni s'a comunicat trista veste: La Timişoara, în ziua de 20 Noembrie, a încetat din viaţă colegul PETRU SAVII, fost deputat şi senator, o figură reprezentativă a Banatului, un luptător încercat pe tărîmul naţional, cultural şi profesional.

Prin dispariţia lui Petru Savii rîndurile învăţătorimii romîne vor resimţi adînc lipsa omului de curaj, de acţiune şi de înalt patriotism.

Asociaţia lăpuşneană pe această cale transmite îndureratei familii şi colegilor bănăţeni, sincere condoleanţe.

Dumnezeu să-l odihnească în pace. Să-i fie ţărîna uşoară şi memoria binecuvîntată!

Răboj străjeresc

Copie de pe ordinul Comandamentului „Străjii Ţării" Nr. 55.146/939.

Avem onoare a Vă ruga să binevoiţi a pune în vedere tuturor comandanţilor (telor) următoarele:

1.—La acest comandament s'au primit foarte multe cereri din partea comandaţilor (telor) că au pierdut sau distrus în diferite ocaziuni, diplomele de absolvire a cursului de iniţiere.

2. — Eliberarea duplicatelor de diplome se face pe baza unei cereri în care să se arate seria şi Centrul, timbrată legal şi însoţită de Monitorul Oficial în care este publicată pierderea sau distrugerea lor, arătându-se şi împrejurările care au dat naştere la acest lucru.

3. — Toate aceste cereri vor fi înaintate numai prin Legiunea respectivă, care îşi va da avizul şi care va ţine evidenţa acestor cereri şi apoi le va înainta acestei Direcţii.

4. — Toate cererile sosite direct la Comandament nu se vor lua în seamă.

Directorul organizarii pers. şi mob.
(ss) Lt. Colonel P. PANU

Şeful Secţiei II evidenţă şi recrutare
(ss) Căpitan I. BORICI

***

Legiunea de Străjeri Lăpuşna, în dorinţa de a uşura unităţilor străjereşti procurarea registrelor de administraţie şi contabilitate, cerute de instrucţiunile „Străjii Ţării" şi pentru a înlesni în acelaş timp, d-lor Comandanţi (te) de stoluri

folosirea lor, a tipărit şi ţine la dispoziţia stolurilor din cuprinsul Legiunii Dvs. în depozitul ei, complectul de 13 registre, format recomandat de „Straja Ţării", cu instrucţiunile „Străjii Ţării" tipărite pe copertă în interior, din care se vede scopul şi întrebuinţarea lor.

Costul unui complect de registre este de lei 245. La cerere Legiunea le expediază cu plata făcută anticipat prin mandat poştal, sau ramburs.

Legiunea are în depozit „Registru de control al comandanţilor" cerut de „Straja Ţării", care cuprinde toate rubricele prevăzute de ordinele superioare.

Registrul este bine legat în pânză, are 150 file, lucrat foarte frumos şi costă 175 lei.

In vederea executării ordinului Nr. 550/939, pentru introducerea biletului de identitate, model anexa D., pentru străjeri şi străjere, Legiunea a tipărit şi are în depozit aceste bilete de identitate, pentru furnizarea unităţilor. Costul unui bilet de identitate model anexa D., este de lei 1.

Deasemenea are tipărite instrucţiunile şi programul şcoalei şefilor de grupă şi şefilor de cuib, atât de necesar unităţilor străjereşti, pentru aplicarea lui. Costul unui exemplar este de lei 1,50.

Legiunea noastră primeşte comenzi pentru orice fel de tipărituri şi le execută în condiţiunile cele mai bune.

Sănătate!

Comandantul Legiunii de Străjeri Lăpuşna
S. PAMFIL

* * *

Stolul şcoalei primare din Cricova, de sub conducerea D-lui Comandant de stol Golenco Nicolae, a colectat spice de pe ogoare în urma secerătorilor. Aceste spice, după ce au fost bătute, au dat 150 kg. boabe de grâu.

Grâul a fost donat la două familii a căror capi a fost concentraţi.

* * *

Centuria 5—6 şi 7 dela stolul şcoalei primare Nr. 26 din Chişinău, sub conducerea d-lui Vitalie Verdeş, au curăţat la locuitorul concentrat — porumbul de pe 1 ha şi l'au cărat în podul casei, iar cocenii au fost clădiţi în căi.

Tot la acest stol s'a înfiinţat o cantină, unde se serveşte lapte şi pâine la 32 străjeri săraci.

† Dumitru Gane

(Necrolog)

In ziua de 15 Octomvrie, ne-a părăsit pentru totdeauna bunul nostru coleg Dumitru Gane, scumpul nostru Mitică, după cum obicinuiam noi prietenii să-i zicem. A trecut în lumea celor veşnice, fără să ne lase un cuvînt, afară de durerea pierderii lui. Nici măcar îndureratei lui soţii nu i-a putut spune nimic.

In această zi fatală lui, se găsea la vînătoare. Era un pasionat vînător, precum era şi ca învăţător. După un supraefort de alergare, inima a cedat, retezîndu-i atît de neiertător viaţa în floarea vîrstei. Pentru cei ce l-au cunoscut, vestea a venit ca un trăsnet. Ah! cît este de zdrobitor să mori atunci cînd nici nu te aştepţi, cînd, mai mult ca oricînd, vrei să trăieşti.

Era unul dintre învăţătorii care ne făceau cinste, prin calităţile de bun dascăl, din toate punctele de vedere. Cine l-a văzut predînd o lecţie la cerc, acum doi ani, a înţeles cît de bine era pregătit pentru cariera ce-şi alesese. Pătruns de simţul datoriei, îşi îndeplinea cu punctualitate toate obligaţiunile şcolare şi extraşcolare. Cu cîtă plăcere nu m'a condus la braţ prin curtea şcolii, în vara aceasta, arătîndu-mi: „Iată, nene Ilie, aici am stricat cerdacul şi l-am făcut din nou, aici am făcut florărie, aici fac gard nou, etc. sau... muzeul îl voi îmbogăţi cu... biblioteca la fel... cooperativa cu...". Planuri de viitor. Se pregătea şi pentru gr. II. Dar toate aceste planuri s'au spulberat atît de banal, atît de revoltător. Doamne, Dumnezeule, de ce ne-ai lipsit de unul dintre cei mai harnici şi mai buni colegi!? De ce, Doamne, ni l-ai luat din sînul nostru şi al familiei aşa de timpuriu?!

Fiate Mitică, Dumnezeu să te aibă în pază, acolo unde mîine sau poimîine te vom urma şi noi.

Un coleg care-ţi declară post-mortem că te-a iubit.

Ilie I. Isbăşescu
Inv. Străşeni

„ŞCOALA BASARABEANĂ"

Apare lunar, afară de lunile Iulie şi August

Revista apare sub conducerea unui comitet de redacţie:

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:

„Casa Învăţătorului", str. I. C. Brătianu, Nr. 87-a

CHIŞINĂU

Telefon 1839

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază

ABONAMENTUL ANUAL:

Învăţătorii din judeţ şi municipiu . . . . . lei 100
" " alte judeţe . . . . . lei 120
Instituţiile . . . . . lei 200